Опис досвіду
роботи класного керівника
Діхтярук Тетяни Миколаївни

Майстерність та мистецтво виховання колективу та колективізму починається із глибокої пильної уваги вихователя до індивідуальності кожного вихованця, до його запитів, схильностей, здібностей, інтересів. Духовні скарби колективу зароджуються та розквітають лише там,де поміж вихованцями міцніють та розвиваються сотні, тисячі духовних зв`язків, які є могутнім джерелом самої людської потреби - потреби в людині.

А.С.Макаренко

Стрімко змінюється час, змінюється суспільство та відносини між людьми. Виховання є одним з найважливіших компонентів освіти в інтересах людства. Головне завдання сучасної школи – допомогти дитині реалізувати свої здібності. Для цього між педагогом та дитиною, на мій погляд, необхідно встановити такі взаємовідносини, які б сприяли його розвитку, створювали умови для його руху вперед. У своїй роботі я, як класний керівник і вчитель, прагну до цього.

На мою думку, робота будь-якого класного керівника повинна йти пліч-о-пліч з новітніми технологіями у системі освіти, з глибоким знанням психологічних основ, з великим бажанням та ентузіазмом.

У моїй групі склалися традиції, які, як я впевнилася на практиці, дозволяють створити атмосферу дійсно відкритого доброзичливого спілкування.

Працюючи над проблемою **«Формування в учнів культури поведінки та спілкування, навчання їх способів розв'язування конфліктів»**, я ставила за мету формувати в своїх вихованців культуру поведінки та спілкування, виробити вміння виходити з конфліктних ситуацій, виховувати почуття власної гідності, честі, чесності, поваги до людей, доброту, любов до життя, до ближнього, співчуття, милосердя.

Поставлена проблема виявилася досить актуальною. Адже скільки людей — стільки характерів. У кожного з нас є своє світобачення, світосприйняття, інтереси, уподобання.

Від народження людина опиняється в колі правил, заборон, норм. Спочатку вони встановлюються у сім'ї батьками, потім — ровесниками у дитячому садку, школі. Чим дорослішою стає людина, тим більшою є кількість норм, яких вона має дотримуватися. Отже, у суспільстві кожен має не тільки права, а й обов'язки.

На думку приходить вислів французького філософа, математика, фізика і письменника XVII ст. Б. Паскаля: «Правила доброї поведінки відомі з давніх-давен, річ за дрібницею — вміти користуватися ними». Звичайно, вжите слово «дрібниця» насправді означає дуже багато. Адже коли порушуються правила поведінки, етикет спілкування, створюються конфліктні ситуації, виникає конфлікт.

Дійсно, володіючи нормами культури спілкування, людина зможе уникнути багатьох проблем, конфліктів, швидше досягне життєвих цілей.

Культура людського спілкування — це частка загальної моральної культури особистості. Відсутність культури спілкування — свідчення бездуховності людини. Ще мудрий Езоп довів, що наше слово — це найкраще, що є в розпорядженні людини, і найгірше, чим вона володіє.

На мій погляд, цій проблемі приділяється невиправдано мало уваги. Засоби масової інформації, маючи величезні можливості формувати смак до справжньої високої культури взаємостосунків між людьми, нехтують цією можливістю. Кіноекрани і екрани телевізорів заполонили третьосортні бойовики, і на глядача ллються брутальні слова, огидні вирази. Це не може не турбувати суспільство. Адже якщо людина — продукт соціалізації, то величезний сенс для становлення особистості в тому, який саме досвід (традиції, звичаї, норми) передає суспільство своїм поколінням.

Хороші манери, дотримання норм етикету, вихованість споконвічно цінуються й шануються, бо за ними стоять глибока духовність, багатий внутрішній світ людини. Треба мати міцні звички, щоб їх додержуватися. Та найголовніше - потрібно хотіти бути вихованим.

Є багато важливих питань у житті, на які треба навчити учнів давати відповіді: «Що таке вихованість?», «Якою має бути справжня людина?», «Що таке

інтеліґентність?», «Що таке дружба?», «Яку професію обрати?» та інші. Але проаналізувавши поведінку нашого класного колективу, тести, які вони написали, напрошується висновок, що найактуальнішою, найпекучішою є проблема конфліктних ситуацій, які доволі часто виникають. Життя доводить, що не завжди учні можуть правильно розв'язати конфлікт, або розумно уникати його. Тут на дапомогу приходить класний керівник, батьки, дорослі.

Слово «конфлікт» латинського походження, в перекладі означає «боротися разом». Під ним розуміють зіткнення протилежних інтересів, думок, поглядів, серйозні розбіжності, гостру суперечку в спілкуванні, неспівпадання інтересів.

Із позиції сили конфлікти можуть бути розв'язані швидко, але завжди наслідками такого розв'язання будуть відверта чи прихована образа, зіпсовані стосунки. Крім того, під час силового розв'язання проблеми часто порушується свобода і рівність людини, права на життя, здоров'я, повагу і гідність.

Продуктивним є підхід до розв'язання конфлікту з позиції інтересів. Отже, коли є можливість, то проблему треба розв'язувати саме з цієї позиції, і тоді обидві сторони будуть задоволені: конфлікт вирішується без образ, без бажання помстити, стосунки не руйнуються. Для цього сторони вступають у переговори.

На основі діагностики і спостережень були виявлені такі конфлікти, що виникали в учнівському колективі:

· через образи, дрібтки, заздрощі, доноси;

· через відсутність взаєморозуміння;

· у зв'язку з боротьбою за лідерство;

· через зіставлення особи учня колективу;

· у зв'язку з суспільною роботою;

· у дівчаток через хлопця.

Усунення їх – це довгий процес, тому я ретельно підбирала форми виховної роботи, виходячи з індивідуальних і вікових особливостей та інтересів учнів.

Тренінг “Конфлікти та шляхи їх уникнення”

Анкета думок “Ефективні шляхи виходу з конфліктів”

Колективне ігрове спілкування “Ти і колектив”

Тематичний діалог “Привіт! Я - конфлікт”

Так, на початку співпраці з групою в ході первинної діагностики та після проробленої роботи, учням було запропоновано відповісти на питання тесту Томаса-Кілмена («Вибір стилю поведінки у конфлікті»). Отримані дані розподілилися наступним чином:

20%	Конкуренція	15%
11%	Співробітництво	27%
23%	Ухиляння	15%
15%	Пристосування	14%
31%	Компроміс	29%

Бачимо, що на початку дослідження переважна більшість учнів віддавала перевагу пасивній реакції, а саме обирала стиль ухиляння та пристосування, то в ході повторної діагностики було з’ясовано, що деякі школярі переглянули свої погляди і обрали активну реакцію. Показники співробітництва з 11% збільшилися до 27%.

Разом з психологом розробили блок-схему «Коли конфлікт вважається вичерпним»

На допомогу класним керівникам і батькам було виготовлено брошуру, в якій подано конструктивні рекомендації щодо профілактики та вирішення конфліктів (брошура додається).

Проаналізувавши конфлікти та причини їх виникнення, побачила, що в їх основі завжди лежить відсутність певних позитивних моральних якостей.

Однією з таких якостей, хронічна нестача якої призводить сьогодні до дуже тяжких наслідків, є толерантність. Вміння приймати інших такими, якими вони є; здатність поглянути на ситуацію очима інших; повага до прав інших на власну лінію поведінки – ці риси характеру зустрічаються сьогодні все рідше й рідше. Адже не секрет, що прояви нетерпимості у підлітковому середовищі стали повсякденним явищем, а їх наслідки подекуди є дуже й дуже трагічними. Значною мірою цьому сприяє всебічна пропаганда сили, як засобу вирішення проблем, а також поширення комп’ютерів, які поступово стали партнерами, суперниками, помічниками та співбесідниками людини – співбесідниками, цілковито позбавленими людських моральних якостей. Тому я поставила собі мету

розробити виховну програму по формуванню толерантності ліцеїста на сучасному етапі (за основу взято «Основні орієнтири виховання учнів 1-12 класів загальноосвітніх навчальних закладів України»).

Програма «Формування толерантності ліцеїста на сучасному етапі» складається з двох частин (І ч. 8-9 класи, ІІ ч. – 10-11 класи) і охоплює чотири модулі, кожен з яких має назву, в якій криється певне виховне завдання, і відповідно до цього підібрані форми виховної роботи. (Програма додається).

II модуль (9 клас)

III модуль (10 клас)

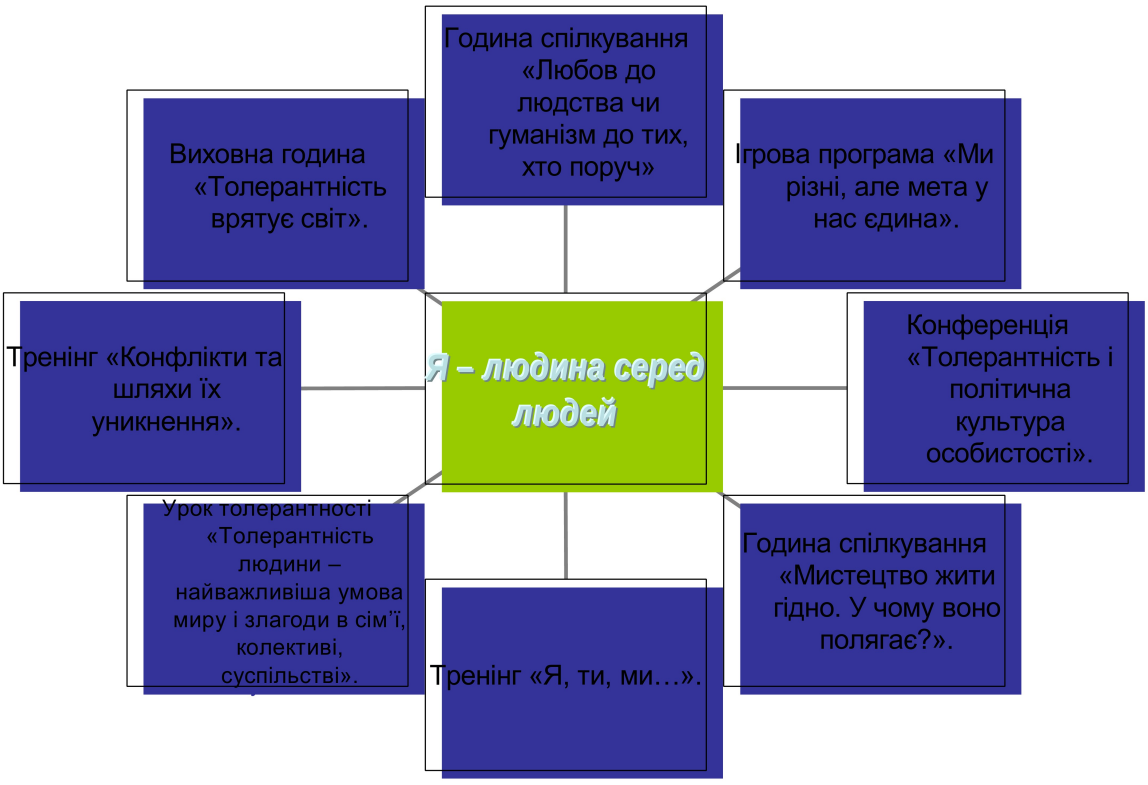

IV модуль (11 клас)

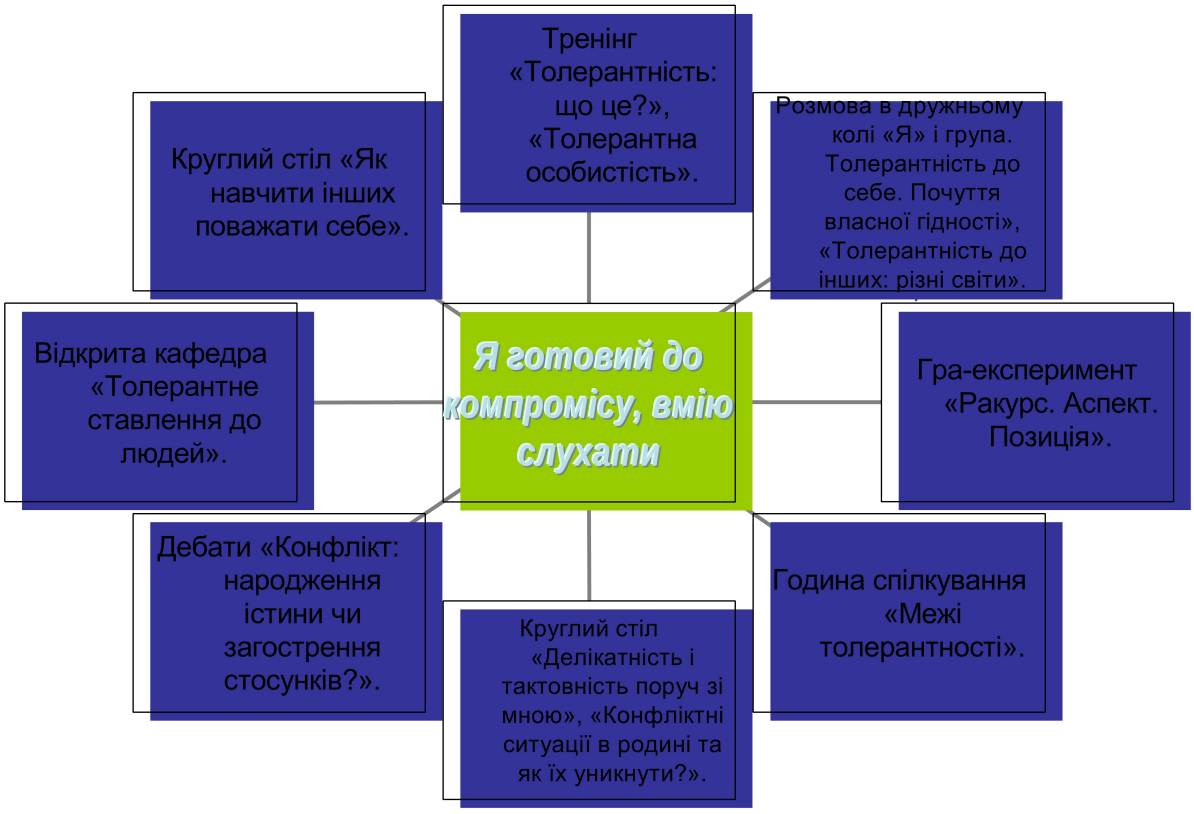

В результаті опитування учнів про те, які стосунки можна назвати толерантними, маємо такі результати:

Школярі відмітили, що саме рівноправні стосунки лежать в основі толерантності і можливі за умови збереження гідності, поваги один до одного, довіри, визнання прав усіх і кожного.

Запровадження програми дозволило вислідкувати позитивну динаміку щодо вибору моделі виходу з конфліктів, в результаті у нас створилася така модель толерантної особистості.

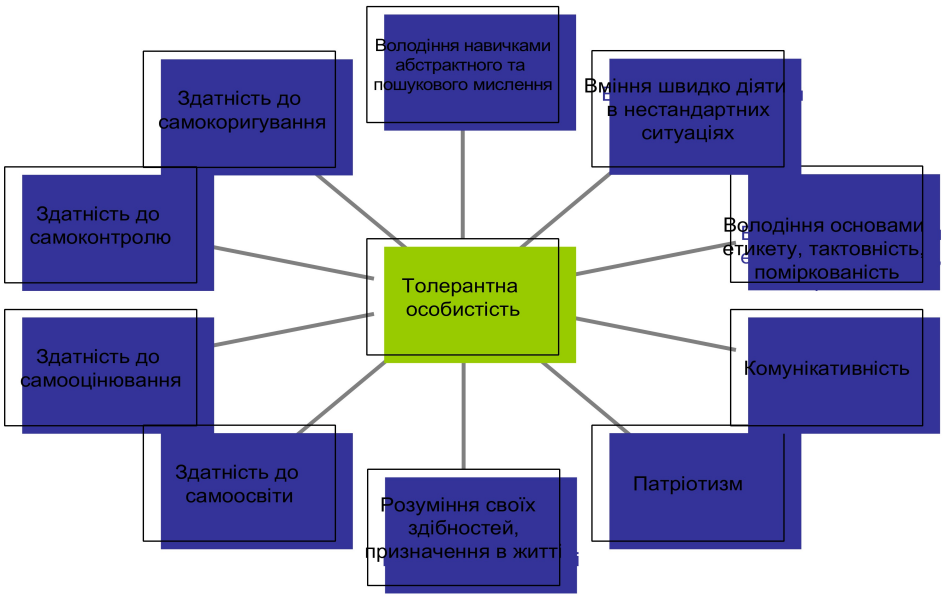

На мою думку, дана програма ознайомить учнів з такими якостями, як толерантність, повага, любов, щастя, чесність…

Виховна година “Толерантність врятує світ”

Згуртуванню учнів групи в єдиний дружній колектив сприяє робота з організації учнівського самоврядування.

Через діюче самоврядування учні мають можливість розвивати свої організаторські здібності, почуття відповідальності, ініціативи. Залучаючи дітей до участі в різноманітних громадсько-корисних справах, я намагаюся сприяти розвитку в них громадської активності, привчати їх до дотримання шкільного режиму, спрямовую свої зусилля на корисні, потрібні суспільству справи: добре вчитися, готуватися до праці, берегти природу, охороняти її багатства, турбуватися про збереження історичних пам'яток та інших культурних цінностей, зразково поводитися, допомагати людям.

Тому, традиційними для нашої групи щорічно є походи до лісу, парку в будь-яку пору року, на снігову горку, святкування Новорічних та народних свят, заміські екскурсії, тематичні класні години. З дітьми ми побували в Кременецькому краєзнавчому музеї, в Олеському та Підгорецькому замках.

З особливим почуттям вдячності і тривоги проходили уроки-пам’яті, під час яких ми відвідували козацькі могили на П’ятницькому кладовищі.

А прогулянки до парку є невід`ємною частиною нашого класного життя. Бо саме в таких спільних справах можна прислухатись до думки товариша, простягнути, якщо необхідно, руку допомоги. А головне - самому бути почутим.

Діти завжди є вдячною публікою для будь-кого, хто виступає. Тому свій внесок у їх виховання вкладали і ті люди, які приходили до нас у гості. Дуже цікаво проходила зустріч з воїном-інтернаціоналістом, лікарями міської лікарні.

Цікавими є виступи дітей і на зустрічах випускників минулих років, куди наш клас запрошують з програмою. Радіють учні, коли виступають ще й перед своїми вчителями на День учителя, 8 березня, відвідують ветеранів ВВВ.

Не менш важливими для групи є й загальноліцейні заходи, в яких ми намагаємося помітити кожного, дати шанс реалізувати свої можливості.

Отже, я намагаюсь надати учням право бути організаторами власних справ, допомагати активу вихованців, тактовно підтримувати всі їхні починання. У своїй роботі ми прагнемо залучати всіх учасників до планування, розподілу обов'язків, наперед визначати потреби організаційної діяльності, прогнозувати результати роботи, оцінювати не лише за результатом, а й за характером стосунків у процесі роботи.

Нашою спільною гордістю є перемога обласного етапу історико-етнографічної експедиції учнівської молоді «Україна вишивана», що проходив у рамках Всеукраїнського руху учнівської молоді «Моя земля – земля моїх батьків».

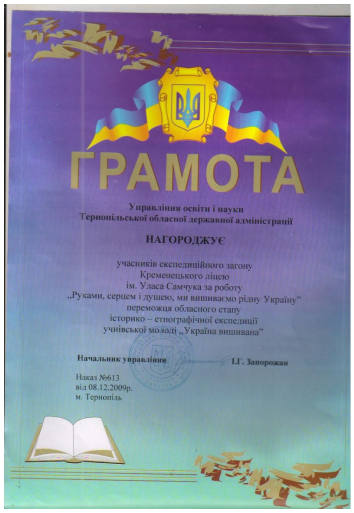

Спільна праця та багаторазові перемоги в шкільних конкурсах породжують у дітей ситуацію успіху, змушують повірити в свої сили, прагнути до нових звершень.

«Мажорні» тони класним справам допомагають створити не тільки вчителі та однолітки, але й найближчі для дітей люди - їхні батьки.

Педагогічний досвід допоміг зробити однозначний висновок: основний рушійний фактор у вихованні дитини – сім'я. І як би школа ефективно не будувала свою роботу, необхідних результатів вона не отримає, коли не буде справжнього виховання родині, сім'ї. Твердо переконана, народна педагогіка – оптимальний варіант співдружності школи і сім'ї.

А тому ж з перших днів навчання розпочинаю роботу з учнями і їх батьками на спільних зборах. Пропоную заповнити анкети, відповіді яких допомагають мені краще організувати заняття, дати потрібні педагогічні рекомендації щодо виховання дітей у сім'ї. А також використовую колективні та індивідуальні бесіди, зустрічі за «круглим столом», тренінги. Під час проведення батьківського всеобучу знайомлю батьків з новинками педагогічної літератури для батьків з проблем родинної та батьківської педагогіки, моделюю педагогічні ситуації, які допомогли б батькам розв'язувати родинні конфлікти, що можуть виникати під час спілкування дітей з батьками.

Наші батьки є невід`ємною частиною нашого класного колективу, бо без їхньої підтримки та участі багато заходів не набули б потрібної значущості та цікавості.

Підводячи підсумок, хочу зазначити, що кожна класна справа, яка приносить задоволення, кожний захід, реалізований за участю всього класу,

створює в дітей ту ситуацію успіху, яка піднімає їх на п`єдестал, змушує повірити в себе, наповнює їхні серця силою та впевненістю.

Що може бути найголовнішим досягненням для вчителя? Тільки успіхи його учнів. А що є найголовнішим для класного керівника?

Для мене найціннішим у моїй роботи виявилось те, що клас перетворився на справжній колектив, де всім комфортно, де всіх приймають такими, які вони є, де не бояться висловити свою думку або з кимось не погодитись.

Я часто уявляю, якими виростуть моїх 16 учнів. Сподіваюсь, що це будуть САМОстійні та САМОдостатні особистості, які САМОвизначились шляхом САМОрозвитку й САМОреалізації.

Виховні заходи з проблеми

«Формування в учнів культури поведінки та спілкування, навчання їх способів розв’язання конфліктів»

Матеріали з досвіду роботи класного керівника: Діхтярук Тетяни Миколаївни

Година спілкування з елементами тренінгу

Мета: навчити учнів уникати конфлікти у житті, вміти спілкуватися, дружити між собою; розвивати в дітях загальнолюдські чесноти; вчити школярів сприймати ситуації, аналізувати їх і знаходити шляхи виходу з проблемних ситуацій; виховувати товариські стосунки.

Тип : година спілкування з елементами тренінгу .

Обладнання: малюнки, висловлювання «Самовиховання - творення себе» (Народна мудрість).Найсильніший, хто володіє собою (Сенека).

Епіграф: Людиною стати - це мистецтво.

Новаліс

ХІД ЗАНЯТТЯ

Учитель: Усі ми люди на цій великій Землі. Всі ми - різні. Скільки людей - стільки характерів. У кожного з нас є своє світобачення, світосприйняття, інтереси, уподобання, плюси і мінуси у характері. Та об'єднує всіх в одне ціле, яке називається словом - « людство » - те, що народилися ми із лона матері. І для кожного з нас, мабуть, найріднішим, найдорожчим є, насамперед, - родина, батьки. Дорогими також є дім, у якому живемо, вулиця, школа, село, знайомі. Усе це - наша Батьківщина, а у широкому розумінні - Україна.

Від народження людина опиняється в колі правил, заборон, норм. Спочатку вони встановлюються у сім'ї батьками, потім - ровесниками у дитсадку, школі. Чим дорослішою стає людина, тим більшою є кількість норм, яких вона має дотримуватися. Отже, у суспільстві кожен має не тільки права, а й обов'язки.Ці норми і правила не виникли сьогодні, вони формувалися протягом тисячоліть.Розкриємо Книгу книг – Біблію і прочитаємо такі рядки :

«При старших годиться мовчати, старшим підкорятися, з рівними і молодими мати згоду і бесіду вести без лукавства, а ще найбільше розумом вбирати, не лютувати словом, не ганьбити нікого в розмові, не сміятися багато, очі тримати до низу, а душу вгору... Не хвалю я ні себе, ні своєї сміливості, а хвалю я силу Творця і прославляю милість його за те, що він мене... не лінивим створив, а на всі людські діла достойним».

Учитель: Отже, норми і правила поведінки встановлюють самі люди, а їхнє дотримання робить життя й спілкування людей гуманнішим, ефективнішим, зручнішим.

Але коли порушуються правила поведінки, етикет спілкування, створюються конфліктні ситуації, виникає конфлікт.

(з'являється хлопчик, що грає роль конфлікту. Одягнений у буденний одяг, до якого прикріплені сценки із сваркою, суперечкою). (додатки)

Конфлікт: Ви мене згадали, от я і прийшов.

Учитель: Згадали, то згадали, але ми не запрошували у гості до школи.

Конфлікт: Певна річ. Щоб я, його величність, Конфлікт, чекав персонального запрошення... оце вже ні. Я всюди: в школі, дома, у спортзалі й кінозалі, ну скрізь-скрізь.

(приходить Етика)

Етика: Зачекайте. Зачекайте. Я вам сьогодні знадоблюсь,

І завтра також буду з вами, дивіться, яка я:

гарна, чемна, вихована, всюди налагоджу стосунки поміж вами

Та й просто вас навчу, як бути доброю людиною; дружити, в дружбі - сила.

Візьміть ці прутики хутчіш, зламайте і ...

(*Діти переламують прутики*)

Тепер всі половинки мені дайте, зв'яжемо їх тугіше в пучок.

А ну, Конфлікт, тепер зламай.

(*Конфлікт силкується переламати в'язанку*)

Отож-бо й є: «У дружбі - сила».

Учитель: А ми сьогодні спробуємо аналізувати ситуації, дії, навчимось також міркувати.

Отож, Конфлікт - наш гість.

Діти, спробуємо його ми розв'язати.

Щоб на добро всі справи повертати.

Давайте визначимо значення слова «КОНФЛІКТ»

Слово дослідникам: Конфлікт - слово латинського походження, в перекладі означає «боротися разом». Під ним розуміють зіткнення протилежних інтересів, думок, поглядів, серйозні розбіжності, гостру суперечку в спілкуванні, неспівпадання інтересів. (Слайд)

Учитель: А чи можемо ми сказати, що конфлікт створює проблеми.

Пропоную вам розглянути декілька ситуацій і розібратися, яка з них може стати причиною конфлікту . « Знайди істину»«

Простежимо такі ситуації.

Ситуація 1: У класі хтось розмалював. Коли класний керівник помітив це, то почав вимагати від учня, який за нею сидів, пояснень: навіщо він це зробив? Учень відповів, що зробив це не він. Класний керівник наполягав на тому, що учень - господар свого робочого місця, і повинен слідкувати за тим, що твориться з його партою.

- - Чи можемо ми сказати, що виник конфлікт між класними керівником і учнем?
- - Яка виникає проблема? (Збереження шкільного майна).
- - Місце конфлікту (Школа)
- - Як би ви вирішили цю проблему?

Ситуація 2.Уяви, що ти разом з друзями знайшов загублений вчителем листок. На ньому – розв'язання завдань завтрашньої контрольної роботи. Друзі сказали тобі, якщо не скажеш вчителеві, то всім забезпечені хороші оцінки з контрольної роботи. Як ти зробиш?

Ситуація 3. Ніна прийшла із школи. Пообідала. Перевдягнулась. Пригадала, що мама просила вимити підлогу і начистити картоплі. Часу було ще достатньо, щоб виконати роботу до приходу матері. Саме в цей момент прийшла подруга Катруся. Пішли погратись. І... загрались. Ніна повернулась смерком, коли мама була дома.

Як ви думаєте, чи виникне конфлікт і між ким у цих ситуаціях?

- - Ваші дії в такій ситуації, щоб уникнути конфлікту.

Учитель: Пропоную вам прослухати інформаційне повідомлення « Як подолати конфлікт»

« Інформатор»Конфлікт – це норма, тут нічого не можна змінити. Людина приречена на конфлікти з першого дня життя. Конфлікти "створюються" людьми, вони — його сторони й учасники, як та сила, яка може і прагне побачити в його діях динаміку суспільного прогресу.

З початком вивчення цього складного психологічного явища не вщухають суперечки про те, що є конфлікт — благо чи зло. Ряд психологів стверджують, що конфлікт це благо, тому що він:

- сприяє підвищенню ефективності діяльності;

- іноді може згуртувати колектив проти зовнішнього тиску.

Прихильники іншої точки зору стверджують, що конфлікт це зло, тому що він:

- веде до погіршення соціально-психологічної атмосфери;

- підвищує нервозність людей, призводить до стресів;

- відволікає увагу багатьох людей від виконання безпосередніх службових обов'язків.

На мій погляд, праві й ті й інші, тому що конфлікт — це надзвичайно складне та суперечливе психологічне явище, до глибинних причин виникнення та розвитку якого вчені тільки приступають. При всіх плюсах і мінусах конфліктів вони неминучі, більше того, найчастіше необхідні. Іноді без них проблема так і не вирішується.

"Жизнь - процесс решения бесконечного количества конфликтов.

Человек не может избежать их. Он может только решить,

участвовать в выработке решений или оставить это другим"

Б. Вул.

Як на мене, краще все – таки „брати участь у виробленні рішень", а не залишити це іншим. Отже, спробуємо окреслити зараз найпоширеніші підходи до вирішення конфліктів.

Для початку загальні правила поведінки, дотримання яких дає змогу знизити ризик виникнення і розвитку дисфункціональних конфліктів:

намагайтесь адекватно оцінити власну поведінку у конфліктній ситуації;

поглянте на ситуацію очима іншої людини;

уникайте виносити роздуми з приводу дій і висловлювань інших людей;

контролюйте свої емоції;

залучайте іншу людину до процесу обговорення спірних питань, навіть якщо ви можете взяти ініціативу на себе;

враховуйте можливість перекручування інформації при її передаванні;

пам'ятайте два правила: а) не треба хвилюватись через дрібниці; б) все у цьому житті дрібниці.

Учитель: Можемо сказати, що конфлікти бувають різні.

- - Чому люди не можуть жити мирно і не конфліктувати?
- - Конфліктувати «страшно» (руйнуються стосунки з людьми, втрачаєш друзів, переживання).
- - Яке «клеймо» носить та людина, яка постійно конфліктує? (Поганої, сварливої).

Звернемось до дослідників, що означає слово «Клеймо»?

Дослідник: Клеймо - особливий знак, що стосується людей і предметів.

Учитель: Хочу вірити, що ви не будете мати клейма недоброзичливої, сварливої людини.

А допоможуть вам у житті уникнути конфліктних ситуацій або мудро виходити з них такі правила з Біблії:

1.Люби ближнього, як самого себе.

2.Шануй сам себе, шануватимуть і люди тебе.

3.Люби життя - неоціненний дар Божий.

4.Умій прощати і поважати людину.

5.Будь щедрий на милосердя, співчуття, розуміння.

Учитель: Діти , чи завжди можна уникнути конфлікту . Спробуйте продовжити речення: « Коли я бачу, що назріває критична ситуація, то…. Висловимо міркування з цього погляду.

Відповіді учнів.

Учениця: Вік прогресу, логіки, проблем,

Як може вижить чоловік,

В такий космічний, надпотужний вік,

Летить життя, воно спішить,

Але крізь призму років і століть

З тенет людину не пускає.

Його величність - пан - Конфлікт

(Гість Конфлікт підходить до учениці й уважно слухає)

Й від миті, коли Бог задумав світ,

Причиною всіх бід зробивсь конфлікт.

Пробравсь спочатку він в Едем,

Створивши море там проблем:

Адам і Єва - вигнані із раю.

Неандерталець мамонта вбива,

Середньовічний рицар на турнірі

Честь роду кров'ю омива.

Конфлікти також є й державні.

Складніший - внутрішній конфлікт,

І вірний крок зробити треба,

Щоб зберегти наш рід від бід.

Конфлікт: Я зрозумів свою позицію в житті людей, суспільства. Живу на Землі я давно. І ось приведу істину, яку заховав глибоко у своєму серці, ще у Стародавньому Китаї вважали, що «між небом і землею людина найцінніша», адже вона - істота мисляча.

Учитель: Думаймо над питанням:

І. Моя поведінка - моя особиста справа?

Вправа «Чарівна скринька»

Кожен учасник на окремому листочку пише якість якої йому не вистачає для продуктивного спілкування та кидає його у "чарівну скриньку".

Потім кожен учасник дістає будь-який листочок з якістю із "чарівної скриньки"

Учитель розповідає, що таким чином діти наче нагороджують дитину якістю, яку він(вона) навпомацки витягли з «чарівної скриньки».

Можливі записи дітей

- 1. Дружби та посмішки.
- 2. Любові до рідних та близьких.
- 3. Лицарства.
- 4. Чистоти й порядку.
- 5. Цікавих справ.
- 6. Здібностей і талантів.
- 7. Хороших оцінок.
- 8. Спорту та здоров'я.
- 9. Поваги до батьків.
- 10. Ввічливості.

Учитель: Я вірю, що ми візьмемо у самостійне життя ці якості, тому що по іншому жити неможливо. Зверніть увагу на висловлювання У.Шекспіра «Наша особистість - це сад, а наша воля - її садівниця». Якими ж будемо ми садівниками? Чи принесе сад хороші плоди.

У людському житті ці плоди - вчинки.

А якими вони будуть? Все залежатиме від особистості. Ще в давнину Гіппократ сказав: «Могутній дух рятує розслаблене тіло». Тому й наше завдання, загартувати тіло не фізично, а, насамперед, духовно. «Найсильніший - хто володіє собою», - писав Сенека. Я вірю, що ми зуміємо стати справжніми громадянами. І у життєву дорогу візьмемо тільки позитивні речі, щоб не обтяжувати себе та інших непотрібним мотлохом.

Будь кришталем, коли ти з каміння,

Будь фіалкою, коли ти рослина,

Соловієм, коли ти пташина,

А любою, коли ти людина.

Отже, з честю несіть звання людини. Творіть себе як особистість, працюйте над вдосконаленням свого характеру, давайте реальну оцінку своїм діям і вчинкам.

Дослідники: Візьміть конверти. Розкрийте їх. Ви бачите «сонечка». Одні сумні, інші - веселі і ... байдужі. Визначте, який ваш настрій після виховної години?

Учитель: Хай сонце зігріває вашу душу,

А виховувати вас ще мушу.

КОНФЛІКТ — краще уникнути

Мета. Виробляти в учнів уміння виходити з конфліктних ситуацій; виховувати почуття власної гідності, честі, чесності, поваги до людей, доброту, любов до життя, до ближнього, співчуття, милосердя.

Обладнання. Опорний плакат-схема, виставка книг відомих психологів, філософів.

Вступне слово учителя.

Усі ми люди на цій великій Землі. Всі ми — різні. Скільки людей — стільки характерів. У кожного з нас є своє світобачення, світосприйняття, інтереси, уподобання, плюси і мінуси у характері. Та об'єднує всіх в одне ціле, яке називається словом — «людство» — те, що народилися ми із лона матері. І для кожного з нас, мабуть, найріднішим, найдорожчим є, насамперед, — родина, батьки. Дорогими також є дім, у якому живемо, вулиця, школа, село, знайомі. Усе це — наша Батьківщина, а у широкому розумінні — Україна.

Але жити на території держави не означає бути справжнім громадянином. Потрібно дбати про країну, бути свідомим і активним членом суспільства. А що таке суспільство? Це сукупність людей, об'єднаних певними стосунками, зв'язками, інтересами. Будь-яку державу становлять громадяни, будь-яке суспільство — люди. Тому в житті всім нам дуже важливо вміти спілкуватися з іншими, щоб бути щасливими та успішно вчитися, працювати.

— Як ви думаєте, що потрібно для того, щоб успішно спілкуватися?

(Дотримуватися соціальних норм — визнаних правил поведінки. Від народження людина опиняється в колі правил, заборон, норм. Спочатку вони встановлюються у сім'ї батьками, потім — ровесниками у дитячому садку, школі. Чим дорослішою стає людина, тим більшою є кількість норм, яких вона має дотримуватися. Отже, у суспільстві кожен має не тільки права, а й обов'язки).

— Уявіть собі, що було б, якби ніхто не дотримувався усталених норм?
— У якому державному документі зібрані статті про права і обов'язки громадян?

(Конституція України, зачитати статтю 28).

— А де ще ми можемо знайти правила моралі та етики поведінки людини?

(У Біблії, у «Повчанні Володимира Мономаха»).

1-й учень. Повчання: «При старших годиться мовчати, премудрих слухати, старшим підкорятися, з рівними і молодими мати згоду і бесіду вести без лукавства, а ще найбільше розумом вбирати, не лютувати словом, не ганьбити нікого в розмові, не сміятися багато, очі тримати до низу, а душу вгору. ...Не хвалю я ні себе, ні своєї сміливості, а хвалю я силу Творця і прославляю милість Його за те, що він мене... не лінивим створив, а на всі людські діла достойним...».

Учитель. Отже, норми і правила поведінки встановлюють самі люди, а їхнє дотримання робить життя й спілкування людей гуманнішим, ефективнішим, зручнішим.
На думку приходить вислів французького філософа, математика, фізика і письменника XVII ст. Б. Паскаля: «Правила доброї поведінки відомі з давніх-давен, річ за дрібницею — вміти користуватися ними». Звичайно, вжите слово «дрібниця» насправді означає дуже багато.
Адже коли порушуються правила поведінки, етикет спілкування, створюються конфліктні ситуації, виникає конфлікт.

2-й учень.
За вікном двадцять перше століття:
Вік прогресу, логіки, проблем.
Як може вижить чоловік,
В такий космічний, надпотужний вік.
Летить життя, воно спішить,
Але крізь призму років і століть

З тенет людину не пускає
Його величність — пан-Конфлікт.
Й від миті, коли Бог задумав світ,
Причиною всіх бід зробився конфлікт.
Пробравсь спочатку він в Едем,
Створивши море там проблем:
Адам і Єва — вигнані із раю.
Неандерталець мамонта вбива,
Середньовічний рицар на турнірі
Честь роду кров'ю омива.
Конфлікти також є й державні.
Складніший — внутрішній конфлікт.
І вірний крок зробити треба,
Щоб зберегти наш рід від бід.

Учитель. Є багато важливих питань у нашому житті, на які треба навчитися давати відповіді: «Що таке вихованість?», «Якою має бути справжня людина?», «Що таке інтелігентність?», «Що таке дружба?», «Яку професію обрати?» та багато інших. Але проаналізувавши поведінку нашого класного колективу, тести, які ви писали, напрошується висновок, що найактуальнішою, найпекучішою є проблема конфліктних ситуацій, які доволі часто у нас виникають. Життя доводить, що не завжди ви можете правильно розв'язати конфлікт, або розумно уникати його.
Що таке конфлікт? Як знайти правильний вихід із конфліктних ситуацій? Цьому ми спробуємо навчитися зараз.
Звернімося до словника.

3-й учень. Слово «конфлікт» латинського походження, в перекладі означає «боротися разом». Під ним розуміють зіткнення протилежних інтересів, думок, поглядів, серйозні розбіжності, гостру суперечку в спілкуванні, неспівпадання інтересів.

Учитель. Як виникає конфлікт?

4-й учень. Схематично це можна показати так:

АВ — передконфліктна ситуація;
ВС — конфліктна ситуація;
СОБ — інцидент (сутичка);
ЕГ — вирішення (розв'язання конфлікту);
ГО — післяконфліктний період.
(Учні розглядають приклад конфліктної ситуації).

Учитель. Які ознаки конфлікту?

5-й учень.
а) наявність протиріччя;
б) ненависть до опонента.

Наявність протиріч — невід'ємна частина нашого життя. Всі люди різні, кожен має свій погляд на певну ситуацію. Отже, конфліктна ситуація має свій шлях розв'язання.
Ненависть до опонента — це вже проблема. Проблема самої особистості. І тут уже людині треба над собою працювати або звернутися за допомогою до практичного психолога, який допоможе знайти вихід зі складної ситуації.
Учитель. За своїм характером конфлікти бувають різні. Є конфлікти між людьми, є державні. Чому люди не можуть жити мирно, і не конфліктувати?

1-й учень. Конфліктувати страшно. Можна зовсім зруйнувати стосунки й образити близьку людину.

2-й учень. Конфліктувати погано, бо людина набуває тавро «поганої», «сварливої» людини.

3-й учень. Конфлікт — це боляче, страждають обидві сторони.

Учитель. Конфліктів потрібно уникати. Якщо доброзичливо ставитися до людини, звертатися до неї по імені, то конфлікту можна уникнути, адже нема такої людини у якої б не було рис (зовнішніх або внутрішніх) за які б її не можна було поважати. І це варто пам'ятати завжди. Давайте проведемо експеримент «Чарівний стільчик».

(Посеред класу ставимо стілець і пропонуємо комусь добровільно сісти на нього. Стілець оголосимо «чарівним». А особа, яка сидить на ньому, найчарівніша, найкраща. Пропонується по черзі кожному висловити компліменти людині на «чарівному» стільчику. Умова: лише компліменти від щирого серця. А у відповідь, за правилами етикету, має бути подяка. Далі особа ділиться своїми враженнями).

Учитель. Є ще так званий внутрішній конфлікт. Дуже часто людина незадоволена собою, навколишнім світом. Вона почувається незахищеною. У такі хвилини відчаю втрачається контроль над ситуацією, і можна зробити багато необдуманих вчинків. Кожне людське життя є безцінне. Тому потрібно вміти розв'язувати проблеми. Як це робити, розкаже нам практичний психолог.

(Виступ психолога).

Учитель. З історії людства відомі три підходи до розв'язання конфлікту:
• з позиції сили;
• з позиції інтересів;
• з позиції правил.

Із позиції сили конфлікти можуть бути розв'язані швидко, але завжди наслідками такого розв'язання будуть відверта чи прихована образа, зіпсовані стосунки. Крім того, під час силового розв'язання проблеми часто порушується свобода і рівність людини, права на життя, здоров'я, повагу і гідність. Наприклад, ситуація батько і син. Продуктивним є підхід до розв'язання конфлікту з позиції інтересів. Отже, коли є можливість, то проблему треба розв'язувати саме з цієї позиції, і тоді обидві

сторони будуть задоволені: конфлікт вирішується без образ, без бажання помстити, стосунки не руйнуються. Для цього сторони вступають у переговори. Якщо переговори не закінчуються розв'язанням конфлікту, залишається третій підхід — із позиції правил.

У суспільстві часто вирішують свої проблеми використовуючи правила. Це і під час спортивних змагань, у школі, коли потрібно виставляти оцінки, у громадському транспорті — поступитися місцем. Релігійні правила вчать вибачати того, хто нас скривдив. Норми закону є основою для мирного розв'язання судових процесів. Усі вони розв'язують проблему не з точки зору інтересів сторін, а з точки зору правил, записаних у законах України.

Коли людина перебуває у конфліктній ситуації, то для розв'язання проблеми їй потрібно визначити свій стиль поведінки.

Стилі поведінки бувають такі:

1. Конкуренція.
2. Уникнення.
3. Пристосування.
4. Компроміс.
5. Співробітництво.

(Учитель із учнями аналізують стратегії, згадуючи свої конфліктні ситуації і шляхи виходу із них).

Учитель. Варто поєднувати стратегії. Адже життя різне і ми повинні реагувати на нього по-різному. Чим більше стратегій реагування ви маєте, тим краще ви зможете розв'язувати свої проблеми.

Аналіз анкет показав, що найчастіше у вас виникають конфліктні ситуації із батьками, однолітками, вчителями. Попробуємо штучно створити типові конфліктні ситуації. Використовуючи інформацію про конфлікти і шляхи їх розв'язання знайдемо правильний вихід із ситуації. А ваше рішення проаналізує психолог.

Ситуація 1. Мама приносить додому один лимон. І син, і донька вимагають його собі, не кажучи при цьому, для чого він їм потрібен. Виникла конфліктна ситуація. Мама, син, донька — жодна зі сторін незадоволена. Що робити? Ваше рішення!

(Лимон можна розділити навпіл, хтось із дітей може почекати до завтра; потрібно уточнити для чого дітям лимон — виявляється, що сину потрібен сік у коктейль, а доньці — цедра для випікання тістечок).

Ситуація 2 — між однолітками.

Ситуація 3 — учитель і учень.

Учитель. Конфлікт розв'язаний. Що робити далі? По-перше, любити життя. Нехай посмішка повернеться на ваше обличчя. Адже нічого нема вічного, тому кожен конфлікт має свій фінал, хоча й може здаватися нескінченним, якщо зневага, зло, грубі слова, жорстокість візьмуть верх над здоровим глуздом. Пам'ятайте, що крик є одним із найбільш некваліфікованих варіантів спілкування і розв'язання конфліктних ситуацій. Тому любімо ближнього, як самого себе, примножуймо добрі справи, даруймо батькам, знайомим, близьким щирість, привітність, що в свою чергу подарує нам добрий настрій, злагоду, здоров'я. Не забуваймо, що добрі стосунки завжди базуються на доброзичливому ставленні один до одного.

Працюйте над собою, самовдосконалюйтеся. Пам'ятайте, що несподіваний життєвий конфлікт вихована людина розв'яже розумно. Насолоджуйтесь життям, будьте сильні, не опускайте руки перед труднощами. А якщо ви потрапите в конфліктну ситуацію, то пам'ятайте, що із погляду вічності ваш конфлікт не такий уже й страшний. Розумна людина вчиться на своїх помилках, мудра — на помилках інших. Тож будьте мудрими. Хай у житті вас оточують цорядні, добрі, вихованілюди.

А як висновок із усього сказаного хай будуть ці правила, які допомагатимуть вам у житті уникати конфліктних ситуацій або мудро виходити з них.

1. Люби ближнього, як самого себе.
2. Шануй сам себе, шануватимуть і люди тебе.
3. Люби життя — неоціненний дар Божий.
4. Умій прощати і поважати людину.
5. Будь щедрий на милосердя, співчуття, розуміння.

Тематичний діалог «Привіт! Я – конфлікт»

Мета: *вчити вмінню вирішувати конфліктні ситуації, поважати особисте «Я» кожної людини*.

Запис на дошці:

Жити – значить мати проблеми.

Вирішувати їх – значить рости інтелектуально.

(Дж. П. Гілфорд, психолог).

1. Вступне слово вчителя.

Відомий французький письменник Антуан де Сент-Екзюпері назвав людське спілкування найбільшою розкішшю на світу. Спілкування людей - досить складний тонкий процес. Кожен з нас вчиться цьому все життя, здобуваючи досвід, часто за рахунок помилок і розчарувань і, на жаль, досить часто ми потрапляємо в ситуації, які визначаємо, як конфліктні. Яку роль відіграють конфлікти в нашому житті? Як Їх розпізнавати попереджувати, розв’язувати? Про це все ми з вами поговоримо сьогодні у нашому тематичному діалозі «Привіт! Я - конфлікт». Допомагатиме мені (інформаційний центр) (ці учні підготовлені заздалегідь).

Конфлікт. Проблема ця досить серйозна. Існує, навіть наука, котра безпосередньо займається цим - конфліктологія. Що ж таке конфлікт? (учні дають відповіді).

ІЦ підсумовує: Конфлікт - це процес різкого загострення протиріч боротьби двох чи більше сторін.

Бесіда

1. Чи були ви коли-небудь учасниками конфлікту?

2. де у вас виникають конфлікти?

3. Час минає. Конфлікт проходить. Що ви відчуваєте, коли згадуєте про якийсь конфлікт? (Вам неприємно про це згадувати? Ви про це згадуєте з задоволенням? Вам однаково? Ви хотіли б про це забути?)

1. Формула конфлікту.

Вчитель. Яка ж формула конфлікту? (спільне обговорення з учасниками).

Конфлікт має такі складові:

1. Проблема.
2. Учасники.
3. Конфліктна ситуація.
4. Інцидент.

Ситуація 1.

(Учасники розбирають запропоновані ситуації і в*изначають в ній складники конфлікту)*.

Вчитель. Готуючись до години спілкування, я зустріла такий термін: конфліктна особистість. Як би ви визначили риси характеру такої особистості? Яку особистість можна назвати конфліктною? (обговорення)

У такої особистості:

1. Бажання домінувати за будь-яких обставин.
2. Бути занадто принциповим (псевдопринциповість).
3. Надмірна прямолінійність у висловлюваннях і судженнях.
4. Поганий настрій, роздратованість.
5. Несправедлива оцінка вчинків і дій інших.

Чи подобається Вам спілкуватися з конфліктними людьми? Чому? А чи не буваєте ви інколи такими?

1. **Розв’язання конфліктних ситуацій.**

   Учитель. На яких рівнях (з ким?) у вас може виникнути конфлікт? (Учень-учень. Учень-педагог. Учень-батьки).

   Рольова гра - Розв’яжи проблему:

   Учасників ділимо на 3 групи, які виконуватимуть відведені їм ролі: перша група – «учні», друга група - «педагоги», третя група – «батьки».

   Завдання 1.

   Написати кожній групі перелік проблем, які можуть призвести до конфліктних ситуацій. Зачитуємо.

   Завдання 2.

   Кожна група вибирає одну проблему «найголовнішу». Групи пропонують шляхи вирішення даної проблеми відповідно до своїх ролей.

   Вчитель. У суперечці не можна перемогти. Якщо ви програли - значить програли, якщо перемогли - теж програли. Чому? (Одержавши перемогу, ви почуваєтесь чудово. А ваш співрозмовник? Ви змусили його відчувати вашу перевагу. Ви зачепили його самолюбство. Він гнівається. Чи приємно вам про це згадувати?). Якщо ти прагнеш чогось досягти у житті, тоді не втрачай часу на сварки, які псують настрій. Єдиний спосіб виграти у суперечці - це уникнути її.

   Перебуваючи в конфліктній ситуації, люди діють по-різному. Пропоную за допомогою опитувальника Д. Джонсона і Ф. Джонсона(1987) визначити стратегію розв’язування конфліктів.

2. **Емоції. Керування емоціями**.

   Вчитель. Під час конфлікту людина перебуває в стані емоційного збудження. Які ж емоції супроводжують конфлікт? (Негативні: гнів, злість, роздратування, розчарування).

   Учасника виявили, що жодна конфліктна ситуація не проходить для організму безслідно.

ІЦ. Регулює емоційний стан людини насамперед нервова система. У свою чергу емоції впливають на стан функціонування внутрішніх органів. Будь-який емоційний струс, будь-яка конфліктна ситуація не минають для людини безслідно. Образа, сварка, горе, гнів, заздрощі або прагнення помститися - усе це знижує захисні сили організму і скорочує життя. Негативні емоції спричиняють глибокі зрушення в серцево-судинній системі. Вони нерідко супроводжуються завмиранням серця, болем, неприємними відчуттями в його ділянці, підвищенням артеріального тиску. Учені всіх кран докладають нині багато зусиль для боротьби з тим, що руйнує людський організм - зі старінням, передчасною смертю. Якщо узагальнити здобутки науковців в цьому напрямі, то можна зробити висновок, що віддалення старості на пізніший час, а, отже продовження активного довголіття залежить від сукупності багатьох факторів, одним з найголовніших серед яких, поряд з генетичною запрограмованістю та раціональним харчуванням, є вміння контролювати свої емоції та керувати ними.

Вчитель. Як же вийти зі стану, який виник під впливом негативних емоцій? Насамперед, навчіться контролювати свій настрій, якщо він зіпсувався, постарайтеся знайти причини цього. Можливо, ви не завжди вмієте відрізнити важливе ставлення від другорядного або ставите надто високі вимоги до інших людей або до себе? А може, ви просто перевтомилися і вам слід відпочити?

Та хоч би якою була причина поганого настрою, його треба позбавлятися. Якщо не вдається розібратися в напруженій ситуації знайти вихід з неї, допомогти вам зможе універсальний засіб - фізична праця, рух, прогулянка або цілющий вплив природи.

ІЦ пропонує вам сім порад на щодень, які ґрунтуються на досвід психологів, лікарів, вчених різних країн. Ці поради допоможуть вам володіти собою, завжди бути в хорошому настрої. (див. додаток).

Вчитель. Є ще одне, малодосліджене джерело життєрадісності, бадьорості,

засіб запобігання захворюванням і продовження життя. Це твори літератури і мистецтва.

Відомий англійський дослідник природи Чарльз Дарвін у своїй книжці «Автобіографія» писав: «...Якби мені довелося знову прожити своє життя, я встановив би для себе правило читати певну кількість віршів і слухати певну кількість музики принаймні раз на-тиждень: можливо шляхом таких постійних вправ мені вдалося б зберегти активність тих частин мого мозку, які нині атрофувалися:

Втрата ця рівнозначна втраті щастя і, напевно, шкідливо відбивається на розумових здібностях, а ще ймовірніше - на моральних якостях тому що послаблює емоційний бік нашої природи.

Цей здогад видатного вченого, зроблений понад 1000 років тому підтверджується даними сучасної науки, дослідження вчених-медиків свідчать, що відвертання уваги від звичних занять необхідне для психічного відпочинку для відновлення втомленої нервової системи, Зміни, які, досягають спогляданням творів образотворчого мистецтва, слуханням музики, відвідуванням театру кіно тощо на багатьох людей діють щонайсприятливіше Отже, коли у вас кепський настрій, поставте улюблену платівку або ввімкніть записи, пр9читайте вірші улюбленого поета, тобто, будь-яким шляхом увійдіть у світ мистецтва, де інший темп і ритм. Можливо, сьогодні вам додасть настрою хороша мелодія. і, наостанок, порада: Не ображайтесь і не обурюйтесь критикою на вашу адресу, шукайте в ній відправні точки для самовдосконалення

Додаток

Умійте володіти собою

1. Пам’ятайте найкращий спосіб боротьби з душевним неспокоєм - постійна занятість.

2. Щоб забути свої напасті, намагайтесь зробити приємне іншим. Роблячи добро іншим, робите добро собі.

3. Не намагайтеся змінювати чи перевиховувати інших. Набагато корисливіше і безпечніше зайнятися самовихованням Пам’ятайте кожна людина – така ж яскрава й унікальна індивідуальність як і ви, приймайте її такою, якою вона є. Намагайтеся знайти в людині позитивні риси, вмійте бачити її достоїнства і в стосунках з нею спробуйте опиратись саме на ці якості.
4. Майте мужність від щирого серця визнавати свої помилки. Уникайте зазнайства і позування,
5. Вчіться володіти собою! Гнів, дратливість, злобність спотворюють людину. Егоїзм - джерело багатьох конфліктів. Виховуйте в собі терпіння, пам’ятайте, що “рана заживає поступово,, Не переймайтеся через дрібниці.
6. Будь-яка справа починається з першого кроку! Пам’ятайте: перешкоди нам даються задля нашого розвитку,
7. Людина має необмежені можливості самовдосконалення причому в усіх галузях своєї життєдіяльності

Толерантність (від лат. tolerans- терплячий) - терпимість до чужих думок і вірувань.
Агресія (лат. aggressio – нападаю) - незаконне застосування сили однією людиною проти іншої з метою насильного підкорювання своїй владі.
Конфлікт - це процес різкого загострення протиріч і боротьби двох чи більше сторін.

В нашому суспільстві вияв майстерності, творчості в праці набирає яскраво окресленого морального забарвлення: чим більше своїх сил вкладає людина в працю в ім’я високої суспільної мети, тим більше майстерності виявляє вона при цьому, тим більше її праця оцінюється як моральна цінність”.
(В. О. Сухомлинський)

Розмова в колі

«Обережно- КОНФЛІКТ!»

Тема : «Конфлікт».

Мета : допомогти уникнути небажаних ситуацій і стресів.

Хід заняття

1. «Моє імя» (знайомство).
2. «Мої 3 позитивні риси характеру».
3. Обговорення з аудиторією «Конфлікт для мене – це…».
4. Пропозиції своїх варіантів розв'язання конфліктів.
5. Обговорення «Що я відчуваю, коли сварюся, конфліктую?»
6. Обговорення наслідків конфлікту…
7. Варіанти розрядки агресії після конфлікту:

а) «Порожній стілець»,

б) невербальна вправа на виведення агресії - «Ха!».

8. Стаття із журналу «Психолог» - «**Життя – це вічний пошук**».(Зачитування і обговорення).

9. Тест «На врівноваженість».

Насправді, не існує якихось єдиних правил, які можна використати в будь-якій ситуації. Не завжди з певністю скажеш, що якийсь вчинок є добрим чи поганим. У житті все відносне. Але одне я знаю напевне: кожен із нас –

неповторна особистість. Ми всі прекрасні. Наше завдання – знайти внутрішню красу.

Ти знаєш,

Що кожна сходинка,

Якою ти ступаєш, -

Це новий етап твого життя.

Кожна сходинка –

Це новий рівень

Твого пізнання.

І як добре,

Коли

На кожній сходинці,

Тебе хтось

Проведе

До наступної.

Але, якщо цього не станеться,

Дитино,

Не бійся самотності –

Вона любить сильних.

Людмила Галіцина.

Щоб ми виросли природно добрими та чесними людьми, не намагаймося вдавати із себе кращих, ніж ми є насправді. Примушуючи себе до чогось, ми робимо щось таке, що не відповідає нашій сутності. Ефективне лише те виховання, яке привчає бути самим собою. Бути, а не вдавати.

Не раз ми боїмося говорити комусь, хто ми є, бо коли скажемо, то це може не сподобатись. Але ж це все, чим ми багаті!..

Я – це я. У всьому світі немає нікого, подібного до мене. Мені належить усе, що в мене є: моє тіло, усе, що воно робить, мої почуття, хоч би якими вони були – тривога, задоволення, напруження, любов, роздратування, радість; усі слова, які я можу вимовляти: ввічливі, лагідні чи грубі, правильні чи неправильні; мій голос, гучний чи тихий, усі мої дії, звернені до інших людей чи до себе самого.

Мені належать усі мої фантазії, мої мрії, всі мої надії і страхи. Мені належать усі мої перемоги й усі мої поразки та помилки.

Усе це належить мені.

Кожна людина має право не помилку.

Кожна людина має право щось не знати.

Кожна людина може приймати нелогічні рішення.

Бажання недостатньо -

Нам необхідно практикуватись

Бажання недостатньо –

Нам необхідно діяти.

(Йоганн Вольфганг фон Гете).

Був чудовий тихий вечір. Біля відчиненого вікна сидів чоловік, поринувши в глибокі роздуми. Його мучило питання**: що таке життя**?

На тротуарі з'явилась група студентів, які жваво обговорювали різні теми. Проходячи повз вікно, один з них сказав, **що життя – це постійне навчання**.

«Правильно», - сказав про себе чоловік. Та все ж ця відповідь не задовольнила його розуму. У пошуках відповіді він звів свої очі до неба і погляд його зупинився на павукові, який сидів на своєму «троні» над вікном. Павук нібито сказав:

- Життя – це вічна плутанина. Але цією плутаниною я швидко рухаюся з місця на місце, досягаючи навіть царських палат.

Після довгих і без результативних роздумів наш вчений вийшов на двір. Він проходив густим гаєм і почув прекрасний спів, який нібито говорив:

- Життя – це постійний спів.

Ідучи далі, чоловік побачив на лузі вола, який жадібно їв траву і нарікав на свою долю:

- **Життя - це взаємне поїдання.** Сьогодні я їм траву , а завтра з'їдять мене.

Згодом чоловік побачив курку, яка вела своїх курчат. Коли курчата наблизились до води, пірнули і попливли, залишивши курку у повному непорозумінні. Вона, звичайно, не второпала, що господиня підклала їй качині яйця.

- **Життя – це неможливість! –** бідкалась курка.

Вертаючись додому, вчений-шукач почув розпачливий плач дитини. Від болю стиснулося його серце, а якийсь тихий голос шепотів йому:

- **Життя – це ж сльози і переживання.**

Потім він повернувся додому і, поклавши голову на подушку, сам собі сказав:

- **Життя –це вічний пошук.**

Бажаю знайти себе в цьому житті і бути красивими.

Тест «На врівноваженість»

Варіанти відповідей: «дуже»-3, «не дуже»-1, «аж ніяк»-0.

1. Зім’ята сторінка газети, яку ви хочете прочитати.
2. Літня жінка, одягнена як молоденька дівчина.
3. Надмірна близькість співрозмовника.
4. Жінка, що палить на вулиці.
5. Коли, якась люди кашляє у ваш бік.
6. Коли хтось гризе нігті.
7. Коли хтось сміється не до речі.
8. Коли хтось намагається вчити вас, що і як треба робити.
9. Коли кохана жінка (чоловік) постійно запізнюється.
10. Коли в кінотеатрі, той хто сидить попереду вас, постійно крутиться і коментує сюжет фільму.

11. Коли вам намагаються переказати сюжет цікавого роману, який ви збираєтесь прочитати.

12. Коли вам дарують непотрібні предмети.

13. Гучна розмова в громадському транспорті.

14. Сильний запах парфумів.

15. Людина, яка жестикулює під час розмови.

16. Колега, що дуже часто вживає іноземні слова.

Більш як 36 балів: Вас не назвеш терплячим і спокійним. Дратують навіть дрібниці. Ви запальні, легко спалахуєте. А це розхитує нервову систему, від чого страждає й ваше оточення.

Від 12 до 35 балів: Ви належите до найпоширенішої групи людей: дратують речі найнеприємніше, але з щоденних клопотів ви не робите драми. До неприємностей ви можете «повернутися спиною», досить легко забуваєте про них.

11 і менше: Ви дуже спокійна людина, реально дивитесь на життя. Або цей тест – недостатньо вичерпний, і ваші найуразливіші сторони у ньому так і не проявилися? Принаймні ви не та людина, яку можна вивести з рівноваги.

Розмова в колі

Я та мій клас

Мета: навчати учнів культури спілкування пошуку конструктивних способів вирішення проблемних ситуацій; сприяти поліпшенню психологічного клімату в класі, налагодженню доброзичливих стосунків; виховувати в учнів повагу одне до одного, відповідальність за власні слова і вчинки.

Обладнання: ручки або олівці, чисті аркуші паперу.

Хід заняття

Творче завдання «Школа дружби»

Учитель поділяє учнів класу на групи і пропонує їм уявити себе вчителями «Школи дружби». Вони мають навчити своїх учнів товаришувати одне з одним і розповісти про способи, які б допомогли їм побудувати добрі стосунки з учителями, батьками, братами і сестрами, природою, тваринами.

Наприклад: щоб подружитися з братами і сестрами потрібно:

— частіше цікавитися їхніми справами;

— допомагати їм у домашніх справах;

— щиросердно поділяти їхні радощі та неприємності.

Бесіда

1. Що ви порадите людині, яка хоче мати друзів, але не може їх знайти?
2. Що потрібно зробити, щоб ваш друг дитинства залишався поряд із вами усе життя?
3. Чи хотіли б ви, щоб у вас було сто друзів?
4. Якби ви зустріли людину, в якої сто друзів, про що б ви його запитали?

Слово вчителя

Дружба - це добре, почуття, яке може виникнути лише на основі взаємоповаги. Зустріти в житті справжнього друга вважалось великим щастям для людини. У скіфів дружба скріплювалась щирою клятвою, що вважалась святою непорушною?

Сучасні тлумачні словники визичають: «Дружба — це близькі стосунки, засновані на взаємній прив'язаності лю¬дей, спільності інтересів, смаків, поглядів, життєвих

цілей, активній зацікавленості одне в одному».

Другом ми називаємо того, кому довіряємо. Якщо між людьми немає щирості, не може бути й дружби. У кожного з нас є вади. Отже, той, хто хоче мати друга без вад, залишається без друзів.

Справжній друг, який віддає частку свого серця, силу почуття, вартий того, щоб його цінували і берегли.

Із цього приводу доцільно звернутися до оповідання Бруно Ферреро «Двоє друзів».

«Були, собі два друга — Франк Тед. Франкові було: двадцять років, а Тедові— вісімнадцять. Дружили хлопці ще з дитинства і, коли виросли, вирішили разом вступити до війська. Перед виїздом із дому вони склали присягу, що берегтимуть одне одного.

Франк і Тед — опинилися в одному батальйоні. А потім їх послали воювати. Це була страшна війна, що точилася посеред розпечених пісків пустелі. Якийсь час Франк і Тед перебували в облозі. Та ось одного вечора надійшов наказ здійснити рейд на ворожу територію. Батальйон під пекельним вогнем супротивника йшов уперед цілу ніч. Зранку вояки дісталися якогось села. Раптом Франк помітив, що Теда ніде немає, а потім побачив прізвище товариша у списку пропавших безвісти. Франк підійшов до командира із проханням дозволити йому рушити на пошуки.

— Це надзвичайно небезпечно, — сказав командир. Якщо ти загинеш, батальйон втратить іще одного бійця. Я не можу ризикувати солдатам.

Проте Франк вирушив на пошуки Теда. Минуло кілька годин, поки він знайшов його. Тед був смертельно поранений і скоро помер. Франк обережно підняв тіло друга на плечі. Але тут зненацька пролунав постріл і куля влучила Франкові у спину. З останніх сил Франкові таки вдалося донести друга до табору.

— Чи ж варто було вмирати, аби рятувати вбитого? — запитав командир.

— Так, варто,—прошепотів Франк.»

Запитання до учнів

Як ви гадаєте, чому так відповів Франк?

Слово вчителя

Оскільки тема нашої розмови — дружба, то, звичайно, не можна обійти увагою таке питання, як дружба у колективі. Мабуть, вам траплялося чути: «Це — дружний клас» або «У вас такий недружний клас, кожний сам по собі».

Запитання до учнів

1.Чим відрізняється дружний колектив від недружного?

2. Чи важливо, щоб між учнями класу існували дружні стосунки? Чому?

Слово вчителя

Клас, творчий гурток за уподобанням, спортивна ко¬манда, співробітники фірми чи установи, товариський гурт – усе це різновиди одного поняття – «колектив». Досліджуючи психологічну атмосферу і взаємовідносини людей у різних колективах, учені визначили кілька типів угрупувань: «палаючий факел», «червоне вітрило», «мерехтливий маяк», «м'яка глина» та «сипучий пісок».

А тепер спробуйте оцінити наскільки ви дружні й визначити, до якого із типів належить ваш клас

Тестування «Мій клас: який він?»

«Сипучий пісок». Такий тип колективу зустрічається доволі часто. Взаємовідносини людей у ньому дійсно нагадують пісок, зібраний у пригорщу: начебто усі піщинки разом і водночас окремі одна від одної. Повіє вітер — і пісок розлетиться поки хто-небудь знову не збере його докупи.

Так і люди в цьому колективі: усі разом і водночас кожний сам по собі. Немає зв'язку між людьми. Ніщо їх не згуртовує по-справжньому: ані спільна мета, ані уподобання, ані симпатії одне до одного. У такому колективі немає лідера, до чиєї думки прислухалася б решта осіб.

«М'яка глина». Відомо, що глина — матеріал, що легко віддається обробці, з нього можна виліпити будь-що. У ру¬ках хорошого майстра, шматок глини може перетворитися на витвір мистецтва. Але невмілі руки лише намарно використають цей матеріал. Отже, колектив цього типу схожий на глину: яка людина вважатиметься лідером цього угрупування, такі взаємовідносини установляться у

ньому і стосунки у такому колективі загалом доброзичливі, проте не скажеш, що тут панує взаємодопомога. Зазвичай складається з дрібних товариських груп, які мало спілкуються між собою. Лідера у колективі цього типу немає або він не вміє себе проявити ,чи просто нікому його підтримати.

«Мерехтливий маяк». У штормовому морі маяк сповіщає мореплавців, щоб вони обрали правильний курс. Потрібно лише бути уважними, не втрачати маяк з поля зору. Зазначте, маяк горить не постійним світлом, а мерехтить, наче каже: «Тримайся мене і не потрапиш у біду!». Отже, у колективі такого типу переважає бажання усе робити спільно, підтримувати одне одного. Група помітно відрізняється се¬ред інших своєю індивідуальністю. Проте в ній недостатньо проявляються ініціатива, воля і наполегливість щодо досяг¬нення поставленої мети. Авторитетні «наглядачі маяку», тобто ті хто не дає згаснути полум'ю солідарності, — організатори, актив. Лише завдяки їм колектив тримається разом і діє як єдине ціле.

«Палаючий факел» - це живе полум'я, пальним для якого є міцна дружба, єдина воля, судове взаєморозуміння, ділова співпраця і відповідальність не лише за себе, але й за весь колектив. Світити можна і для себе, продираючись крізь хащі труднощів, долаючи перешкоди і прокладаючи шлях до поставленої мети. Проте хіба можна відчували себе щасливою людиною, коли поруч комусь важко, коли позаду тебе това¬риші, які потребують допомоги? Звичайно ні! Так скаже кожна особа, яка належить до колективу цього типу. Про таке угруповання можна сказати, що воно — справжній моноліт. Тут кожний готовий прийти на допомогу іншим, вислухати і зрозуміти товариша, працювати на благо усієї групи.

Бесіда

Який опис найбільш підходить для визначення типу вашого класу?
Що треба робити, щоб ваш клас став дружнішим, щоб ви жили єдиним бажанням творчо працювати і вирішувати усі справи класу дружно?
Чи важливо для дружби у класі, щоб усі однокласники добре навчалися і мали

однакові інтереси? Чому?

Слово вчителя

Гадаю, ви переконались у тому, що дружба, взаємодопомога потребують постійного горіння, а не одиноких, нехай навіть дуже частих спалахів.

Чи траплялись із вами коли-будь такі ситуації, коли ви поводились недоброзичливо по відношенню до оточуючих. Напевно, так. Це відбувається тоді, коли вас охоплює роздратування, злість, гнів. У такі миті людині так хочеться виплеснути емоції, що іноді це може призвести до конфлікту або суперечки навіть із найкращим другом. Потім, звичайно, шкодуєш і вибачаєшся, що погарячкував. Проте краще не допускати виникнення таких ситуацій взагалі. Тож слід навчитися тримати себе в руках і вчасно зупинити себе. Як це зробити? Виявляється, дуже легко. Якщо вас охопив гнів і ви відчуваєте, що здатні на грубість, стримайтесь і подумки скажіть собі: «Стоп!». Погасивши таким чином спалах злості, ви заспокоїтесь і зможете подивитись на ситуацію, яка викликала у вас роздратування, більш помір¬ковано. Пам'ятайте: негативні емоції — погані порадники, будь-яку проблему чи конфлікт слід вирішувати спокійно, тактично.

Творче завдання «Я позичаю ідею».

Учитель пропонує учням життєві ситуації. Учні, мають обміркувати їх і визначити шляхи розумного вирішення запропонованих конфліктів.

Учитель дає слово одному з учнів. Висловлюючи власну думку, він каже: «Я позичаю ідею у...» — і називає ім'я будь-кого з однокласників. Викликаний учень також висловлює свою думку і звертається до наступного однокласника. Таким чином відповідають усі учні класу.

Ситуація 1

Одного разу взимку однокласники грали у сніжки біля школи. Раптом хтось поцілив одному з хлопців сніжком в обличчя. Не з'ясувавши, хто саме зробив йому боляче, хлопчик підійшов до першого-ліпшого однокласника і став вимагати вибачення. Той обурився, і суперечка перейшла у бійку.

Запропонуйте розумне вирішення цього конфлікту.

Ситуація 2

Учениця відповідає біля дошки. Але варто дівчинці трошки замислитись, як однокласники відразу піднімають руки, щоб відповісти. Деякі з них висловлюють невдоволення і кепкують, що дівчинка «не знає відповіді на таке просте запитання». Учениця, хвилюючись, починає плутатись і невдовзі зовсім збивається, на її очах виступають сльози.

Як у цій ситуації мали б повестися дівчинка, учитель і однокласники?

Слово вчителя

На жаль, коли між людьми виникає непорозуміння, зазвичай вони звинувачують у цьому одне одного або замовчують, образу. Така поведінка недоцільна. Щире спілкування можна порівняти з ліками, якими лікують хворобу-образу. Не можна вирішити конфлікт, не обговоривши його. Прагнення почути, зрозуміти думку одне одного здатне знищити ворожнечу. Зробіть крок назустріч людині, не відвертайтесь від неї - таким чином можна лише поглибити образу. Чим більше ви ображаєтесь або обурюєтесь, тим менше у вас можливостей поновити стосунки. І завжди щиро вибачайтесь коли відчуваєте, що неправі.

Варто навчитися розуміти оточуючих, інтуїтивно відчути і вгадувати їх настрій. Зараз ми спробуємо перевірити, наскільки розвинене у вас це вміння.

Творче завдання «Співзвучність»

Два учні стають спинами одне до одного. За сигналом учителя вони починають розходитися. Ідучи кожний у свій бік, учні мають постаратися (без будь-якого стороннього сигналу) одночасно обернутися і посміхнутися одне одному. Вони повинні самостійно визначити мить, коли слід обернутися.

Творче завдання «Місток»

Учитель крейдою малює на підлозі дві паралельні лінії, відстань між якими дорівнює 30 см. На цей «місток» з обох боків стають два учні. Під «містком» тече «бурхлива гірська річка». Учні мають домовитись між собою, як їм перейти

місток» і не зіштовхнути одне одного в «річку». Дозволяється користуватися лише жестами і мімікою.

Слово вчителя

Ми переконалися у тому, що досягти взаєморозуміння в стосунках можна, лише дотримуючись певних норм у спілкуванні. Про це варто пам'ятати щодня. Тому щоранку, вирушаючи в школу, не забувайте взяти із собою «валізу чемності».

Творче завдання «Валіза чемності»

Учитель малює на дошці великий чотирикутник — «валізу». Учні починають збирати до неї необхідні «речі» —добрі почуття і риси характеру, які слід плекати у собі. Школярі називають усе, що, на думку групи, допомагає людині у спілкуванні з оточуючими, а учитель записує відповіді на тлі чотирикутника.

Список орієнтовних відповідей:

Доброзичливість; тактовність; доброта; справедливість;миролюбність;життєрадісність;почуття гумору; врівноваженість; чесність; чуйність; порядність; співчуття; повага; щирість.

Заключне слово вчителя

А іще менш важливим є уміння дотримуватись даного слова, бо з цього починається довіра до вас. І якщо ви протягом сьогоднішньої розмови відчули, що досі поводилися не так як годиться справжньому товаришеві, і вирішили виправити свої помилки, то це плюс. Адже головне – вчасно усвідомити свою помилку, подивитися на себе критично; і разом спробувати знайти шляхи подолання труднощів у спілкуванні.

Година спілкування

Будь толерантним

Мета: вчити дітей так поводитися, щоб уникати конфліктів, а в разі їх виникнення — вміти їх подолати; розвивати вміння володіти собою; виховувати вміння гідно виходити із конфліктної ситуації.

Обладнання: цікаві завдання.

Хід години спілкування

I. Організація класу

—Учні, як ви думаєте, що таке правопорушення?

— А що таке конфлікт?

Сьогодні ми з вами визначимо, чим відрізняється конфлікт від правопорушення, навчимося долати конфлікти.

II. Розповідь учителя

— Нерідко наше життя затьмарюють конфлікти. Вони, як правило, є наслідком невміння спілкуватися. Конфлікт — це невдоволеність, тривога, небажання вчитися з певними людьми. Конфліктів не уникнути, адже люди всі різні, мають різні думки, бажання, інтереси, тобто їхні зіткнення можливі. Помилковою є думка, начебто під час конфліктної ситуації краще зробити вигляд, ніби нічого не сталося. Потрібно його розв’язувати.

Можливі такі форми конфліктів:

• Зіткнення думок, незгода (конфлікт не зачіпає особистості);

• невдоволеність (з’являються негативні емоції);

• протидія;

• сварка (конфлікт зачіпає особистість у цілому);

• розрив (остаточне припинення стосунків).

Можливі способи розв'язання конфлікту:

• «Чарівні» слова;

• компроміс (згода на основі взаємних поступок);

• проявлення турботи, ніжності, любові;

• усвідомлення й визнання власно провини чи неправоти у суперечці;

• підняття престижу, самоповаги, гордості противника;

• жарт, гумор;

• віра в позитивне розв'язання конфлікту і добрі стосунки;

• уміння поставити себе на місце іншої сторони конфлікту;

• знаходження оптимального результату, який втілюється в позитивних діях обох сторін.

— Чому ж існують конфлікти між людьми?

Конфлікти існують між людьми для того, щоб вони навчилися спочатку розв'язувати їх за законами любові й зрештою навчилися безконфліктно жити.

Але будь-який конфлікт — це початок біди, великої чи малої. Тому потрібно уникати конфліктів.

— Як ви думаєте, **як уникнути конфліктів?**

• Знаходити час, щоб обговорити проблеми, що накопичуються;

• доцільно проводити збори, щоб обговорити плани, розпорядок;

• знайти способи розв'язання конфліктів.

— Якщо ж усе-таки конфлікту не вдалося уникнуги, тоді, як радять психологи, **необхідно вчинити так**:

1. у конфліктів не буває переможців: програють завжди обидві сторони.

Отже, не порівнюй ступеня провини, а зроби першим крок назустріч — це показник твого характеру і самоповаги.

Розпочни розмову з опису конкретної ситуації, яка тебе не влаштовує. Намагайся бути при цьому щонайбільше об'єктивним.

2. Вислови те, що ти відчуваєш через конфліктну ситуацію. Безліч конфліктів між людьми ускладнюються наявністю невисловлених думок і почуттів. Іноді тільки завдяки їх висловленню, можна залагодити ситуацію.

3. Намагайся вислухати протилежну сторону — це, мабуть, найважче. Необхідно пам’ятати, що ваші думки є різними, і саме це спричинило конфлікт. Уважно слухай опонента, не перебивай, не заперечуй, не сперечайся. Продемонструй співрозмовникові, що ти справді його уважно слухаєш і прагнеш досягти злагоди.

4. Утримуйся від коментарів, завершуючи будь-яку розмову. Звертай увагу на те, де ваші думки збігаються.

5. Вислови свої конкретні пропозиції, реалізація яких може змінити ситуацію, поведінку, стосунки.

Правила

• Бути розсудливим і виваженим краще, ніж сваритися;

• необхідно завжди шукати такі шляхи, щоб уникнути сварок, образ і конфліктів;

• ніколи сам не роби того, чого б не хотів, щоб зробили тобі.

III. Підсумок

— Підсумком нашої розмови може бути весела хвилинка. А гумор, жарт, як відомо, часто допомагає уникнути сварок. Пропоную спробувати розв’язати цікаві задачки Г.Остера.

1. Вовочка 10 разів смикнув за кіску Машу, 5 разів — Дашу, 7 разів — Клаву і 1 раз, помилково,— завуча Маргариту Іванівну. Запитується: скільки разів смикав за кіски Вовочка, і що йому тепер буде за це?

2. Повертаючись зі школи додому, Дмитрик штовхнув 9 дівчаток і підставив ніжку 3 дівчаткам. Половина дівчаток, скривджених Дмитриком, заплакали. А інша половина погналася за Дмитриком і надавала йому по шиї. Скільки разів Дмитрик отримав по шиї?

- Що хотів висміяти в цих задачах Г.Остер?
- Чому сваряться хлопчики і дівчатка?
- Чи можна уникнути сварок, образ?
- Як потрібно спілкуватися один з одним?

Взаєморозуміння. Взаємоповага. Шляхи виходу з конфлікту

(Заняття педагогічного всеобучу для батьків)

Метою наших зборів є:

допомогти батькам та учням знайти правильне вирішення конфліктних ситуацій;

сприяти осмисленню конфліктної ситуації та шляхів виходу з неї ;

виховувати любов та повагу до батьків та один до одного.

Я познайомлю вас з планом роботи:

На порядку денному у нас такі питання:

1 Виступ класного керівника про стосунки батьків і дітей.

2. Обговорення, тренінг.

3. Виступ психолога

4. Пропозиції, побажання на наступні батьківський всеобуч.

Хто за такий порядок денний – прошу проголосувати.

Епіграфи:

1.Конфлікти часто не мають причини, але завжди мають наслідки.

І. Карлов

2. «Не робіть нічого через суперечку або ради марної слави, але в покорі шануйте один одного» Повчання апостола Павла.

З вашого дозволу я розпочну…

Класний керівник: проблема батьків і дітей завжди хвилювала людство. Цей камінь спотикання двох світів стояв і стоїть на життєвій дорозі кожної людини. Ця проблема хвилювала філософів, мислителів, поетів та прозаїків. Саме зараз вона являється однією з найголовніших. Чому ж у дітей виникають протиріччя з батьками?

Батьки і діти – це любов і сльози.

Це вічне щастя і одвічний біль.

Це – сонце і тепло. Сніги й морози.

Мед на вуста й на рани вічна сіль.
Як на троянді – пелюстки і квіти,
Так і в житті є радість і печаль.
Високі мрії й дуже різні діти…
Чомусь таке трапляється на жаль.
Всім хочеться все мати в ідеалі,
Причому водночас і без зусиль.
Щоб щастя без труда й печалі
Пливло саме у руки звідусіль.
Та у житті такого не буває
Життя нам свої правила складає.

Юнаки і дівчата прагнуть бути незалежними, їм не подобаються ті рамки, в які їх вкладають батьки, вони всіляко хочуть утвердити свою думку, довести своє бачення світу. Звичайно, їм властиві певні труднощі, проблеми, але ж і вони можуть приносити задоволення та радість, адже юність – один з найпрекрасніших періодів у житті людини. Правда, дуже часто це ще і час великого хвилювання та випробування не тільки для самих дітей, але і для їх батьків.

Батьки здебільшого – консерватори, вони не прагнуть кардинальних змін, тому дуже часто силою свого слова, авторитету чи просто силою фізичною намагаються стримати бурхливий потік енергії, ідей, який несеться на них, змітаючи все на своєму шляху, адже діти – рушії прогресу, а вони ж навпаки хочуть знищити все старе і установити лише їм зрозумілі речі.

Батьки і діти дивляться на світ по – різному. Батьки стверджують, що діти ведуть світ до загибелі, катастрофи культурної, екологічної наприклад. Але вже скільки років ми це чуємо, то бачимо, що нічого поганого не відбулося: чим більше небезпек з’явилося , тим більше виникло засобів протистояти ним, цим же прогресом і створених. Мабуть, є в цьому протистоянні свій смисл: в чомусь наші батьки нас, дітей, стримують, і перехід від старого до чогось нового проходить набагато легше.

Сьогодні ми всі зустрілися на цій годині спілкування для того, щоб зануритися кожному в свій світ і побачити самих себе, поміркувати над своїм життям, заглибитись у наші стосунки з іншими людьми. На цю зустріч я запросила нашого шкільного психолога – Свідинську Л.М., яка пізніше дасть вам свої рекомендації.

Чого ви очікуєте від цієї зустрічі, і чи справдяться ваші сподівання в кінці заняття покаже нам ось це озеро. Зараз воно темне, непривітне, навіть квіти на ньому не ростуть, у ньому відбилися темні хмари, що нависли над нами, чи можемо ми щось змінити? У вас у кожного квітка лотоса, яку ви, за бажанням, зможете використати в кінці уроку, і ми побачимо розквітне воно чи залишиться темним і непривітним.

Що ж нехай горить свіча! Вона символізуватиме наше живе слово, живу думку.

- Що таке конфлікт і чому він виникає?

Батьки читають записані складові конфлікту їхніми дітьми на великому ватмані паперу.

(Нема згоди, не співпадають інтереси, нерозуміння, недовір'я, невміння слухати один одного,неповага до особистості, брехня, нещирість, погані звички, поведінка).

- Чи були ви учасниками конфліктних ситуацій і яких саме.? До кого ви звертались за порадою?
- А чому люди конфліктують?
- Конфлікт - це міф чи реальність? (метод «Мікрофон»)

- **Шановні батьки**! Які із написаних конфліктних складових вам знайомі , бо ви зіткнулися з ними у вихованні ваших дітей. Чи може хтось із вас сказати, що у вашої дитини складний характер. Хто з вас поступається частіше ви чи ваша дитина?

- Чи були у вас ситуації, коли після розмови з дитиною вам ставало погано?

«Конфлікт» у перекладі з латини означає «зіткнення». Конфліктологи стверджують, що безконфліктних взаємовідносин не буває. А це означає, що ми

повинні не боротися з конфліктами, а навчитися використовувати їх задля досягнення визначених цілей. Але спочатку слід розібратися, де, коли, чому та в яких ситуаціях вони виникають. Адже, щоб розв'язати проблему, необхідно спочатку сформулювати її, чи не так?

Виступ психолога.

Вчитель: конфлікт і справді нерідкісне явище у нашому житті наша психолог у своєму виступі звернулася до батьків і дала свої рекомендації щодо конфліктних ситуацій, а я хочу наголосити на тому, що інколи ми і справді не задумуємося над тим, що тягне за собою суперечка.

Іноді трапляються ситуації, коли нам важко себе опанувати, коли пізніше стає соромно від різких слів, кинутих необережно, від несподіваних жестів. Мабуть, варто замислитись над тим, що ми творимо своє життя, і від нас залежить яким воно буде, як будуть відноситись до нас інші люди

Правда, тоді, коли, здається, що вже назад повернути нічого не можна, коли образи та біль заполонили ваше серце. Тоді на допомогу приходить компроміс.

- Що таке компроміс? (рівновага, вміння поступитися, знайти добрі і щирі слова в скрутну хвилину)

Та він приходить до тих, хто розуміє і поважає один одного. У родинах панує злагода. Давайте попрацюємо в групах і перевіримо наскільки точно ви знаєте один одного.

Пісня «Батьки і діти» Назарія Яремчука

Педагогічний практикум для батьків.

Робота в групах. Батьки отримують і пояснюють ситуації, над якими раніше працювали їхні діти.

- Донька повертається додому далеко за північ…
- Син потребує придбати дуже дорогу річ, а у батьків нема змоги…хочу…
- Дочка збирається на перше побачення…
- Син іде на день народження до своєї дівчини, хоча ще зарано ходити на побачення…
- У кишені у сина знайшов сигарети…

Після обговорення . Слово батькам.

Класний керівник. Я хочу розказати вам одне оповідання.

Жив – був садівник. Він доглядав сад, який був найкращий у селі. Одного разу він посадив яблуньку: маленьку, кволу, але дуже гарну. Прийшла зима, люта і холодна. Садівник укутав її. Палив вогнище, щоб гілочки її не замерзли, дбав і піклувався за неї. Так минуло дві зими.

Якось садівник підійшов до яблуньки. Це було ранньою весною. Вона невтішно зустріла його. Садівник розхвилювався: - Що ж сталося з його улюбленицею? А яблунька поспішила сказати, що вона так заздрить іншим, які так пишно одягли білі шати, і не хоче більше чекати.

Садівник не міг її умовити, і через кілька днів гілля яблуньки теж покрив ніжно - білий цвіт, та дмухнув вітерець і сніг із пелюсток закружляв у повітрі та легко опустився на землю. Ще через якийсь час на гілочках яблуньки висіли гарненькі плоди.

Прийшла осінь всі яблуні обдарували садівника смачними, соковитими плодами.

Господар підійшов до своєї знайомої, під деревом було багатенько плодів, та тільки були вони несмачними, непривабливими, а гілля неслухняної яблуньки виглядало знищеним та нещасним… назад вороття вже не було.

Дорогі батьки! Вам звичайно дуже важко приймати своїх дітей уже дорослими, так не хочеться їх відпускати з–під батьківського крила, але ж як вони отримають свій життєвий досвід, якщо завжди триматимуться біля вас. Будьте тонкими тактиками і стратегами, станьте друзями, станьте тими, якими вас хочуть бачити ваші діти. Хай у ваших родинах завжди панують взаєморозуміння та взаємоповага, і

Нехай ніколи і ніхто з вас не шукає виходу із конфлікту. І з розумінням ставтеся до викрутасів ваших вже майже дорослих дітей.

Сьогоднішнє наше спілкування я навмисне націлила на поняття «взаєморозуміння» та «взаємоповага», можливо саме тому, що наше сьогодення

переповнене різного типу проблемами, а інколи так хочеться, щоб хоч трохи щось змінилося і люди відчували себе трошки щасливішими.

Але все ж таки, якщо вам у житті прийдеться вирішувати конфліктні ситуації, то пригадайте ось цю пам'ятку про шляхи виходу із конфліктних ситуації.

Пам'ятка батькам для вирішення конфліктів

(Класний керівник роздає батькам роздруковану пам'ятку.)

Конфліктна ситуація може докорінно змінити ваше життя!

Постарайтесь, щоб ці зміни були на краще. Як поводитись під час конфлікту?

1. Перед тим, як Ви опинитесь у конфліктній ситуації, подумайте над тим, який результат від цього Ви бажаєте отримати.

2. Упевніться в тому, що результат для Вас дійсно важливий.

3. У конфлікті визнавайте не лише свої інтереси, але й інтереси Вашої дитини.

4. Дотримуйтесь етики поведінки в конфліктній ситуації, вирішуйте проблему, а не зводьте рахунки.

5. Будьте тверді і відкриті, якщо впевнені у своїй правоті.

6. Примусьте себе чути доводи своєї дитини.

7. Не принижуйте і не ображайте дитину для того, щоб потім не шкодувати про це.

8. Будьте справедливими і чесними в конфлікті, не жалійте себе.

9. Умійте вчасно зупинитися, щоб не втратити прихильність дитини.

Що робити батькам, щоб зберегти любов і повагу своїх дітей?

1. Не слід вбачати в самостійності дитини загрозу втратити її.

2. Пам'ятайте, що дитині потрібна не стільки самостійність, скільки право на неї.

3. Щоб дитина виконала те, що Вам потрібно, постарайтесь зробити так, щоб вона сама цього захотіла.

4. Не зловживайте опікою і контролем, не перевантажуйте цим дитину.

5. Не створюйте в родині «революційну» ситуацію, а якщо створили, то прикладіть зусиль, щоб вирішити її мирним шляхом.

6. Пам'ятайте слова Ґете: «У підлітковому віці багато людських чеснот виявляються в дивацтвах й імпульсивних вчинках».

За що й проти чого веде боротьбу Ваша дитина в підлітковому віці?

1. За те, щоб перестати бути дитиною.

2. За припинення зазіхання на її волю.

3. За ствердження своєї особистості серед однолітків.

4. Проти зауважень, іронічних висловлювань щодо її фізичної дорослості.

Поради для батьків

1. Необхідно допомогти підлітку знайти компроміс душі і тіла.

2. Усі зауваження слід робити доброзичливим, спокійним тоном, не використовуючи ярликів.

3. Потрібно докладно познайомити підлітка з будовою та функціонуванням організму людини, підібрати відповідну літературу з цього питання.

4. Необхідно пам'ятати, що доки розвивається тіло дитини, болить і потребує допомоги її душа.

А що ж наше озеро? Батьки, якщо хочуть, то прикріплюють квітку.

Виступ голови батьківського комітету .

Рішення.

1. Намагатися будувати свої стосунки в родинах на взаєморозумінні та взаємоповазі. Уникати конфліктних ситуацій.
2. При виникненні конфлікту спробувати мирно вирішити проблему.
3. Батькам співпрацювати з класним керівником і при наявності проблем у школі у спілкуванні учень – вчитель, учень – учень допомагати у їх вирішенні.

4. У ІІ семестрі теж провести тематичний батьківський всеобуч з культури спілкування у сім’ї.

Голосування.

Заняття педагогічного всеобучу “Взаєморозуміння. Взаємоповага. Шляхи виходу з конфлікту”

Конфлікти з дитиною і шляхи їх вирішення

(Засідання батьківського університету)

Мета:

1. Допомогти батькам подолати труднощі у вирішенні конфліктних ситуацій у родині.
2. Сприяти осмисленню конфліктної ситуації і шляхів виходу з неї.

Коментар: для проведення батьківського університету класний керівник заздалегідь проводить анкетування учнів і доручає їм написати твір «Конфлікт батьків і дітей: міф чи реальність?».

Анкета для учнів «Моя поведінка у конфлікті»

1. Ти — конфліктна людина? _____
2. Чи легко тобі з'ясовувати з будь-ким стосунки? _____
3. Що ти відчуваєш після того, як з'ясував із кимсь стосунки? _____
4. Чи стаєш ти більш розумним після виходу з конфліктної ситуації, чи робиш для себе які-небудь висновки? _____
5. Із ким ти найчастіше конфліктуєш? _____
6. Що може стати приводом для виникнення конфлікту? _____
7. Хто першим намагається вирішити конфлікт — ти чи інша сторона? _____
8. Що ти, як правило, відстоюєш у конфлікті? _____
9. Чи змінюється твоє ставлення до людей, з якими ти конфліктував? _____
10. Чи потрібно людям навчатися вирішувати конфліктні ситуації? _____

Анкета для учнів та їхніх батьків «Що таке конфлікт»

Закінчіть речення:

1. Конфлікт — це _____
2. Причиною конфліктної ситуації може бути _____
3. Конфлікт може призвести до того, що _____
4. Зазвичай приводом для конфлікту в родині може бути _____
5. Для того, щоб запобігти виникненню конфлікту, потрібно _____

На класній дошці написано вислови:

«Конфлікт — це побоювання хоча б однієї сторони, що її інтереси порушує, притискає, ігнорує інша сторона». (Уільям Лінкольн)

«Від любові до ненависті один крок, від ненависті до любові кілометри кроків». (Сенека)

«У нас кожна справа має пройти п’ять стадій: шумиху, нерозбериху, пошук винуватця, покарання невинного і нагородження непричетного». (С. Паркінсон)

Хід зборів

Бесіда.

Батьки і діти — дві сторони конфлікту

Сьогоднішні збори пов’язані в першу чергу з тим, що багато підлітків, які стоять перед самостійним вибором подальшого життєвого шляху, підвладні сумнівам, внутрішнім протиріччям, страхам.

Батьки в свою чергу, часто в такій ситуації не помічники і не друзі своїм дітям. Вони в мріях і установках на власну дитину створюють ідеалізований образ підлітка і його подальшого путі. Але, зіткнувшись ужитті з реальними можливостями дитини, з її ставленням до свого майбутнього, батьківські райдужні перспективи розсипаються, наступає «ера конфліктів». Батьки і діти воюють по причині і без привидів, кожний доводить свою правоту і кожний по-своєму правий.

Раннє фізіологічне дозрівання у поєднанні з необхідністю довготривалої освіти призводять до того, що протягом багатьох років триває формування і асиміляція групової молодіжної культури, цінності, традиції і характер якої можуть вступати в конфлікт із дорослим світом.

За думкою фахівців, система поглядів і уявлень у людини зберігається приблизно протягом 30 років, тобто протягом найбільш активного періоду життя кожного покоління. Відмінності між поколіннями можуть носити мирний характер, а можуть — конфліктний. Зазвичай конфлікт між світоглядом двох сусідніх поколінь називають конфліктом батьків та дітей.

Зіткнення поколінь, що носить характер протистояння різних систем цінностей, називається конфліктом поколінь. Зазвичай діти відкидають цінності покоління батьків, не бажаючи сприймати їх як еталон.

Конфлікт — це спір, суперечка, скандал, у яких сторони не скупляться на взаємні докори, образи. Найстрашніше в конфлікті — це почуття, які люди відчувають одне до одного. Страх, злість, образа, ненависть — головні почуття конфлікту.

Без конфліктів життя неможливе, але потрібно навчитись їх конструктивно вирішувати. Для того, щоб навчитися вирішувати конфліктну ситуацію, потрібно навчитися розуміти масштаби і

деталі незгод і відкрито обговорювати їх. Згладжування конфліктної ситуації, уникання її вирішення може призвести до серйозних проблем:
— фізичних, пов'язаних зі здоров'ям;
— психологічних (приховання душевного болю, образи; зміна характеру людини; психічні розлади; суїцид та ін.);
— соціальних (втрата родини, самотність, відлюдкуватість).

Головна позитивна здатність у конфліктній ситуації — здатність до конфронтації-поясненню. Вона передбачає вміння:
— відкрито відстоювати власну позицію;
— оцінювати саму конфлікту ситуацію, її суть, а не особистісні якості свого опонента;
— зберігати особистісні відносини всіх учасників конфлікту.
(Ознайомлення батьків із думками дітей щодо виникнення конфліктів у родині.
Класний керівник зачитує вголос уривки учнівських творів «Конфлікт батьків і дітей: міф чи реальність?»).
Два покоління — два світосприйняття
Соціологів давно цікавило питання: які відмінності між людьми більш вагомі — класові чи вікові? з одного боку, різні матеріальні можливості є причиною різних стилів молодіжної субкультури у представників елітного, середнього та бідного класів. Іноді вони вражаючі. З іншого боку, ми часто можемо спостерігати більшу солідарність між молодими людьми, що походять із різних верств соціуму, ніж між різновіковими громадянами, що належать до одного класу.
На цьому підґрунті виникла концепція розриву між поколіннями. Згідно з нею, відмінностей між батьками та дітьми більше, ніж між дітьми, що належать до різних верств суспільства. У чому ж полягають основні особистісні протистояння двох поколінь?
(Класний керівник малює на класній дошці таблицю.)
Які ж головні причини виникнення конфліктних ситуацій в родинах, де є підлітки? Психологи визначили, що кожна із конфліктуючих сторін має свої причини.
Отже, для підлітка мотивацією можуть бути наступні аспекти:
— криза перехідного віку;
— прагнення самостійності і самовизначення;
— вимагання більшої автономії у всьому — від одягу до приміщення;
— звичка конфліктувати, вихована поведінкою дорослих у родині;
— бажання похвалитись своїми правами перед однолітками й авторитетними для підлітка людьми.

Батьки йдуть на розв'язування конфлікту з інших причин:

— небажання визнавати, що дитина стала дорослою;

— побоювання випустити дитину «з гнізда», невіра у її сили;

— проектування поведінки дитини на себе у її віці;

— боротьба за власну владу і авторитетність;

— відсутність розуміння між дорослими у вихованні дитини;

— не підтвердження дитиною сподівань батьків.

Для того, щоб визначити конструктивні шляхи вирішення конфліктних ситуацій, пропоную спочатку ознайомитись з найбільш поширеними примітивними реакціями, що часто стають причиною конфлікту.

Реакція амбіції. Отримавши інформацію, яка надає перевагу іншій особі, людина негайно намагається принизити значення цієї інформації, підкреслюючи особисту значимість в очах оточуючих.

Реакція самозадоволення. Бажання похвалитися своїми можливостями або привілеями, досягненнями, при цьому спостерігаючи за реакцією оточуючих. Отримання радості від заздрощів інших людей.

Реакція заздрощів. Людина досягла успіху, інша від її успіху «захворює». Вона вважає, що чийсь успіх можливий лише після успіху її самої.

Реакція злорадства. Людина радіє з того, що комусь погано. Часто при цьому не приховує своїх почуттів.

Реакція захоплення. Бажання у будь-який спосіб присвоїти собі заслуги іншої людини, не дивлячись на власні реальні заслуги.

Реакція агресії. Людина використовує загрозу та грубість для досягнення своєї мети. Це притаманно людям амбіційним і нечутливим до страждань інших.

Реакція присвоювання. Людина постійно намагається опікати когось і дошкуляти йому заради реалізації власних цілей.

Реакція байдужості. Байдуже ставлення до фізичних і моральних страждань іншої людини.

Психологи визначили дванадцять основних кроків для вирішення конфліктних ситуацій. Роблячи їх, спробуйте відповісти на поставлені запитання.

Пам'ятка батькам для вирішення конфліктів

(Класний керівник роздає батькам роздруковану пам'ятку.)

1. «Виграти — виграти».

У чому полягають мої справжні потреби?

Чого прагне протилежна сторона?

Чи хочу я благополучного виходу для нас обох?

2. Творчий підхід.

Які нові можливості розкриваються цією ситуацією? Замість того щоб думати, «як це могло б бути», чи бачу я нові можливості в тому «що є»?

3. Емпатія.

Як би я почувався на місці протилежної сторони? Що намагається сказати протилежна сторона?

Чи вислухав я думку іншої сторони як слід? Чи знає протилежна сторона, що я її чую?

4. Оптимальне самоствердження. Що я намагаюсь змінити?

Як я можу сказати про це без обвинувачень? Чи відповідають мої слова моїм почуттям, а не моїм думкам про те, хто правий, а хто винний?

Чи дотримуюсь я формули «Будь м'яким із людьми і жорстким з проблемою»?

5. Спільна влада.

Чи не зловживаю я своєю владою? Чи не зловживає своєю владою протилежна сторона? Чи не можемо ви співпрацювати замість того, щоб сперечатися?

6. Управління емоціями.

Що я відчуваю?

Чи покладаю я на когось провину за свої почуття? Що я хочу змінити?

Чи позбавився я бажання покарати протилежну сторону? Що я можу зробити для того, щоб краще володіти своїми почуттями? (Наприклад, викласти їх у письмовій формі.)

7. Готовність вирішити конфлікт.

Чи дійсно я хочу вирішити конфлікт? Чим викликана моя образа:

— якимсь минулим неприємним інцидентом;

— якоюсь потребою, яку я ніяк не можу задовольнити;

— моєю упередженістю, у якій я ніяк не можу зізнатись собі.

8. Картографія конфлікту.

У чому полягає питання, проблема конфлікту? Хто його головні учасники?

Визначте потреби кожного учасника конфлікту (тобто порушення яких інтересів призвело до виникнення конфлікту).

Що слід зробити, щоб знайти розумний вихід із складної ситуації?

9. Розробка альтернатив.

Які варіанти розвитку конфлікту можна передбачити? Визначте найбільш прийнятний для всіх сторін.

10. Переговори.

Чого я хочу добитись? Сформуйте чітке уявлення про загальний результат, тоді Ви зможете

визначити свою подальшу поведінку.

Як можна добитись справедливого результату, прийнятного для всіх?

Чи не ігнорую я пропозиції іншої сторони? Чи не наполягаю лише на своїх доводах? Які питання я згоден включити в спільну згоду?

11. Посередництво.

Чи можемо ми самостійно вирішити проблему? Можливо, нам потрібен посередник? Хто може стати посередником у вирішенні конфлікту?

Чи підходить мені роль посередника у вирішенні конфлікту? Як я маю діяти, щоб не образити жодну з конфліктуючих сторін.

12. Розширення кругозору.

Чи бачу я всю картину конфлікту, а не лише власну позицію у ньому?

До чого може у майбутньому призвести заглиблення конфліктної ситуації?

Педагогічний практикум для батьків.

1. Батькам пропонується пройти анкетування «Що таке конфлікт» та «Ваша поведінка у конфліктній ситуації».

<u>Анкета «Ваша поведінка у конфліктній ситуації»</u>

Дайте відповідь на запитання:

1. Чи вважаєте Ви за необхідне піднімати тему конфліктів на батьківських зборах?
2. Чи виникають у Вашій родині конфліктні ситуації з дітьми?
3. Як Ви вирішуєте конфлікти?
4. Чи можна взагалі обійтися без конфліктів?
5. Чи можете ви поділитися досвідом виходу з конфліктних ситуацій, пов’язаних з Вашим сином або донькою?

Після анкетування батьки обмінюються досвідом щодо спілкування з дітьми-підлітками і вирішення конфліктних ситуацій.

2. Батькам пропонується обговорити ситуації.

Ситуація 1.

Після зборів незадоволені успіхами своєї дитини батьки приходять додому і вимагають від неї пояснень. Вони кажуть, що з такими оцінками після школи нікуди не візьмуть. У відповідь дитина каже: «Значить, піду працювати». Як слід вчинити батькам у цій ситуації?

Ситуація 2.

Батьки з певної мети подарували своїй дитині гроші. Вона витратила їх не за призначенням, придбала те, про що давно мріяла. Батьки обурені, а дитина на свою адресу почула чимало гнівних докорів. Врешті-решт підліток грюкає дверима і йде з дому.

Ситуація 3.
Між матір'ю і донькою протягом тривалого часу виникають гарячі суперечки щодо того, о котрій годині дівчина має повертатися з прогулянки додому. Мати наполягає на тому, що донька повинна бути вдома не пізніше 9 години вечора, а донька вважає, що тут взагалі неприпустимі жодні обмеження.

Ситуація 4.
Ви повертаєтесь з роботи додому і вже на сходах чуєте гучну музику, веселощі у вашій квартирі. Ви заходите до квартири і бачите свою дитину і її друзів, які веселяться. У хаті — повний безлад. Ваша дитина дивиться на Вас і каже: «Привіт! Ми трохи повеселимось! Не заперечуєш?».

Підсумки зборів.
Дорослішаючи, молодь приходить уже не в той світ, до якого ми її готували згідно зі своїм світосприйняттям. Досвід старших їй здається неприйнятним. Тож нам, батькам, слід сприймати своїх дітей і час, коли вони зростають, більш поблажливо. А конфлікти поколінь, що виникають і є невід'ємною частиною життя, можна звести до мінімуму, якщо не вимагати від дітей повного конформізму і залежності, якщо терплячіше ставитись до індивідуальних відмінності усіх членів родини. Діалог і прагнення зрозуміти одне одного — місток, який поєднує, а не розділяє старше і молоде покоління.

(Класний керівник роздає батькам роздруковані пам'ятки та поради.)

Учімося спілкуванню

(Батьківські збори-тренінг)

Мета: Сприяти формуванню довіри, доброзичливих відносин між батьками та дітьми ; педагогами та учнями.

Розкрити необхідні умови успішного спілкування батьків і дітей.

Обладнання: виставка “ Атрибути нашого спілкування “, висловлювання видатних людей.

Хід батьківських зборів

I. Оголошення теми зборів.

II. Мозковий штурм.

Давайте спробуємо доповнити речення “ Спілкування - це ….”

Батьки по черзі пропонують кінець фрази. Усі варіанти записуються.

III. Тест “ Коло спілкування “

На окремих аркушах батьки малюють коло та розділяють його на сектори відповідно до того, скільки часу вони витрачають на спілкування з родиною, друзями, дитиною, колегами тощо.

Висновки: найбільше часу у батьків припадає на спілкування з колегами, дитина найчастіше стоїть не на першому місці.

IV. Слово вчителя.

Дитина з перших років свого життя спілкується з навколишнім світом. У сім’ї малюк знайомиться з першими нормами спілкування. Йому хочеться тепла, ласки, доброго слова, а головне - повного розуміння. Але чи знаходить це дитина у своїй сім’ї? Найчастіше батьки працюють і не мають змоги достатньо спілкуватися зі своєю дитиною.

Сім’я - особлива атмосфера, куди дитина несе свої радість і горе, роздуми і сумніви. І якщо учень не ділиться з батьками своїми думками, не розказує про свої справи, батькам варто задуматися над тим, чи справна їхня “ машина сімейного виховання “.

Сімейне спілкування. Від цих слів віє теплотою і сердечністю, турботою про дітей, доброзичливістю і чуйністю. Психологи стверджують, що правильно організоване спілкування – запорука доброго настрою, душевного спокою. Проте встановлено, що ніде люди не ранять одне одного так боляче, як удома в сімейних конфліктах.

Правильно роблять ті дорослі, які велику увагу приділяють повсякденному спілкуванню з дитиною. Вони розповідають багато цікавого, читають книжки, складають казки, обговорюють події дня. Виявляється, вмінням говорити з дитиною, правильно будувати спілкування володіють не всі батьки. Розмовляючи з колегою по роботі, ми відповідним чином підбираємо слова, намагаємося передбачати реакцію співбесідника, а спілкуючись із власними дітьми, керуємось, як правило, принципом “ кажу все, що хочу “. Слово – могутній засіб виховання, тому і користуватися ним слід дуже обережно, особливо в конфліктних ситуаціях.

В. О. Сухомлинський підкреслював, що від того, яким буде слово матері – лагідним, добрим, уважним, розумним, сердечним чи дратівливим, сварливим, злим, - залежить і виховання у дітей почуття відповідальності. Відомий педагог неодноразово вказував на емоційність мовлення. “ Як важливо, - підкреслював він, - щоб у кожному слові вихователя трепетала, хвилювалася, раділа й обурювалася жива людська пристрасть! Бо хоч який високий буде зміст слів, що їх чує дитина, вони залишаться для неї мертвими, поки в неї не займеться вогник почуття, не запульсує кров. Цю душевну повноту і насиченість слова не можна почерпнути ні з яких книжок, посібників, указівок. Вона дається тільки життям…”.

V. Рольова гра “Ситуація ”

Класний керівник розподіляє батьків на 3 групи. Кожна отримує у конвертах опис ситуації обговорює та розігрує її.

1. Матері десятикласника зателефонував класний керівник та повідомив, що її сина сьогодні бачили у колі курців. Син нещодавно повернувся додому. Як у цьому випадку мусить діяти мати?

2. Донька пішла прогулятися, попередивши, що повернеться за годину. Сказала, що гулятиме з Олею. За дві години батьки зателефонували Олі, з'ясувалося, що дівчина хворіє. Про що слід поговорити з донькою після її повернення додому?

3. Син прийшов зі школи і відразу сів до комп'ютера. За дві години батьки нагадали про виконання домашнього завдання. Що в цій ситуації слід змінити, виправити?

VI. Вправа " Що турбує наших дітей ".

Учитель розбиває батьків на дві групи. Перша група складає перелік проблем сучасних дітей. Друга – пригадує себе у віці десятикласників, записує проблеми, які були актуальними на той час.

Після завершення роботи класний керівник зачитує переліки проблем, відзначаючи, що варто враховувати технічний прогрес (мрія про велосипед тоді дорівнює мрії про комп'ютер, мобільний телефон сьогодні).

Отже, наші діти нічим не відрізняються від нас. Головне – навчитися їх слухати та розуміти.

VII. Слово вчителя.

Спілкування –неоднозначний процес. На нього впливає досвід людини, соціальне оточення, вік. Ви часто не розумієте значення окремих слів, якими користується ваша дитина.

Обов'язковою умовою спілкування є вміння слухати. Відсутність навичок слухати призводить до різних непорозумінь, конфліктів, робить спілкування неефективним.

Стежте за власним мовленням. Пам’ятайте, що воно – відображення вашої особистості. Намагайтесь говорити спокійно, доброзичливо. Не зловживайте словами “повинен “, “треба”. Зверніть увагу на те чи говорите дітям “дякую“, “вибач“, чи вистачає вам терпіння шукати все нові й нові слова для роз’яснення й переконання.

Звичайно, спілкування не виключає вимогливості. Але вона не повинна домінувати у взаєминах дітей і батьків. “ Дрібниці ” слід виправляти, реагувати на них, але інколи вміти і не бачити.

Пам’ятайте, що діти люблять не тільки слухати, але й думати. Висловлювати власні судження, тобто вони хочуть брати участь у спілкуванні. Будьте уважними до мовлення дитини, адже мова, як відомо, - знаряддя культури спілкування. Ненав’язливо поправте дитину, яка неправильно промовила слово чи побудувала фразу, причому краще робити це по ходу розмови, так, щоб не перервати спілкування.

Важливо формувати у дітей навички ввічливого спілкування: вміти вислухати співбесідника, з повагою ставитися до його думки. Вживати слова ввічливості: пробачте, перепрошую, спасибі, щиро дякую тощо. Будьте взаємоввічливі й частіше спілкуйтесь!

Батьківські збори
“Учімося спілкуванню”

Стилі поведінки в конфліктних ситуаціях

(Засідання класного учнівського самоврядування)

Мета: попередити виникнення конфліктів в учнівському колективі; надати допомогу в усвідомленні причин виникнення та шляхів подолання конфліктів і складних ситуацій.

Завдання:

- формувати уміння визначати шляхи вироблення розв'язання конфліктів;
- формувати уміння пошуку альтернативних шляхів розв'язання конфліктних ситуацій;
- розвинути уміння до пошуків контролю власних емоцій у конфлікті;
- розвинути установки до подолання складних ситуацій;
- розвинути установку до групової узгодженості;
- активізувати процес самопізнання.

ХІД ЗАНЯТТЯ

1. Вправа «Вітання»
2. Обговорення «Скажу відверто...»

Щоб робота була більш продуктивною, слід на початку кожної зустрічі відверто обмінюватися враженнями про те, що було на минулому занятті. У кожного з вас є можливість поділитися своїми відчуттями, розповісти про свої почуття і думки, які з’явилися в ході заняття або після нього. Скажіть: що допомогло в роботі над собою? Що не вийшло і чому?

3. Бесіда

Учитель. Антуан де Сент Екзюпері назвав людське спілкування найбільшою розкішшю на світі. Спілкування людей — досить складний і делікатний процес. Кожний із нас учиться цього все життя, здобуваючи досвід часто за рахунок помилок і розчарувань.

На жаль, досить часто ми потрапляємо в ситуації, які визначаємо як конфліктні.

Запитання

1. Яку роль відіграють конфлікти в нашому житті?
2. Як їх розпізнавати і запобігати їх виникненню?
3. Спробуйте згадати якийсь конфлікт, що відбувся у вас нещодавно, і ті емоції, які у вас виникли.

4. Очікувані результати

На пелюстках квітки (зроблених із паперу) кожен учасник пише свої побажання.

5. Розминка

Учитель ставить запитання про сутність конфлікту.

Запитання

1. Після конфлікту ви робите висновки? Які?
2. Що ви відчуваєте, коли згадуєте останній конфлікт? Чому?
3. Чи хотіли б ви забути про конфлікт? Чому?
4. Чи будете ви під час конфлікту відстоювати свою точку зору, навіть, якщо зрозуміли, що неправі? Чому?
5. Чи згадуєте ви про конфлікт із задоволенням?
6. Чи приємно вам згадувати про конфлікт? Чому?
7. Як, на вашу думку, почувається ваш співрозмовник після вашої перемоги?
8. Які емоції — позитивні чи негативні — супроводжують конфлікт?

6. Робота в групах

Визначення тих, хто вважає, що без конфліктів можна прожити, або навпаки — прожити без конфліктів неможливо. Групи обґрунтовують та захищають свою точку зору.

Учитель. Д. Карнегі писав: «У суперечці не можна перемогти. Якщо ви програли — це означає, що програли, якщо ж перемогли — теж програли».

Запитання

1. Чому так вважав відомий психолог?
2. Які почуття виникають у вашого співрозмовника?

7. Розподіл на групи

Учні розподіляються за принципом світлофора: червоний — «батьки», жовтий — «учителі», зелений — «учні».

8. Робота в групах

Визначення формули та складових конфлікту.

Визначення рис характеру конфліктної особистості (позитивних — негативних).

9. Повідомлення груп

Учні повідомляють про рівні, на яких відбуваються конфлікти в учнів (учень — учень; учень — учитель; учень — батьки).

Учні пишуть перелік проблем, що можуть призвести до конфліктної ситуації, а потім зачитують їх. Обирають одну «найболючішу» проблему.

10. Ситуаційні завдання

Учасники груп виконують певні ролі — учнів, батьків, учителів. У групах пропонується знайти шляхи розв'язання проблеми, зважаючи на певну роль.

11. Складання квітки із пелюсток

Кожний коментує, наскільки справдилися його очікування від сьогоднішнього заняття.

12. Мікрофон

Висновок: «Ми всі були розрізненими пелюстками однієї квітки, але сьогодні, працюючи разом, дійшли певних спільних висновків, тому вже можна зібрати

нашу квітку. Отже, навіть коли ти правий, але співрозмовник тебе не слухає, необхідно припинити суперечку, дати змогу співрозмовникові заспокоїтися, після цього подумати, і тільки потім спільно шукати вихід із ситуації, яка виникла»